

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Evropské hlavní město kultury – Plzeň 2015

Michaela Kokrmentová

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

Evropské hlavní město kultury – Plzeň 2015

Michaela Kokrmentová

Vedoucí práce:

PhDr. Jitka Bílková, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, srpen 2016

Poděkování:

Děkuji PhDr. Jitce Bílkové, Ph.D. za odborné vedení a přínosnou pomoc při zpracování diplomové práce.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO KULTURY	3
	2.1 Vznik.....	3
	2.2 Vývoj.....	4
	2.2.1 Fáze 1 (1985-1996)	4
	2.2.2 Fáze 2 (1997-2004)	7
	2.2.3 Fáze 3 (2005-2019)	8
	2.2.4 Fáze 4 (2020-2033)	10
	2.3 Současnost.....	11
	2.4 Kritika projektu.....	16
	2.5 Analýza projektu	18
	2.5.1 Evropský rozměr.....	19
	2.5.2 Město a občané	20
	2.6 Podpora kultury v Evropské unii	21
	2.7 Shrnutí.....	22
3	MĚSTO PLZEŇ	24
	3.1 Město Plzeň	24
	3.1.1 Kulturní centra	25
	3.2 Kandidatura na Evropské hlavní město kultury	26
	3.3 Identita města Plzně.....	29
	3.4 Shrnutí.....	32
4	EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO KULTURY PLZEŇ 2015.....	33
	4.1 Program	34

4.1.1 Čtyři proudy	35
4.1.2 Vlajkové projekty.....	36
4.1.3 Slavnostní zahájení a zakončení EHMK.....	40
4.1.4 Shrnutí	41
4.2 Dobrovolnictví - Klub strážných andělů	41
4.3 Nové budovy.....	43
4.3.1 DEPO 2015	44
4.3.2 Nové divadlo	46
4.3.3 Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara.....	47
4.3.4 Lochotínský amfiteátr	47
4.3.5 Techmania Science Center	48
4.3.6 Meeting Point.....	48
4.4 Financování	48
5 ANALÝZA PROGRAMU	50
5.1 Evropský rozměr	50
5.2 Město a občané	54
5.3 Udržitelné projekty.....	58
5.3.1 KREKR	59
5.3.2 Café Europa	60
5.3.3 Loosovy interiéry.....	60
5.3.4 Plzeň pro včely	61
5.3.5 Everfund	62
5.4 Spolupráce s Monsem.....	64
5.5 Tradiční akce	65
5.6 Identita Plzně v programu	67
5.7 Plzeň v roce 2016	70
6 ZÁVĚR	74

7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	76
	7.1 Internetové zdroje	77
8	RESUMÉ	84
9	PŘÍLOHY.....	85

1 ÚVOD

V současné době má Evropská unie 28 členských států. Každý členský stát a jeho obyvatelé v něm mají svoji jedinečnou kulturu. Před více než 30 lety vznikl projekt, jenž má na jedné straně oslavit kulturu dané země, na druhé straně ale také vyzdvihnout společné evropské kulturní kořeny. V loňském roce byla Česká republika součástí projektu *Evropské hlavní město kultury*, když tuto kulturní událost hostilo město Plzeň.

Hlavním tématem této diplomové práce je projekt *Plzeň Evropské hlavní město kultury 2015*. První část práce analyzuje samotný projekt Evropské hlavní město kultury. Popisuje vývoj projektu, zaměření, hlavní cíle i možné změny do budoucna. Druhá část práce se zaměřuje na město Plzeň jako *Evropské hlavní město kultury 2015*. Práce rozebírá program, který město pro rok 2015 připravilo.

Výchozí myšlenkou této práce je kulturní rozmanitost, se kterou se musí projekt vypořádat. Pokud chce město hostit projekt *Evropské hlavní město kultury*, musí projít soutěží a splnit dané podmínky tak, jak je nastavila Evropská unie. Na jedné straně tu máme základní podmínky, které jsou stejné pro všechna města ze všech států Evropy, na druhé straně tu máme město, jež je součástí jednoho státu a určité jedinečné kultury. Pokud město pořádá tento projekt, musí nutně na tyto dvě části, které se k projektu váží, narážet. Tato diplomová práce je právě o propojení mezi projektem, který má svá pravidla a mezi naplněním toho projektu na příkladu konkrétního města. Cílem práce je za prvé představit projekt *Evropské hlavní město kultury*, analyzovat jeho hlavní cíle a výstupy. Za druhé je práce zaměřena na *Evropské hlavní město kultury* v Plzni v roce 2015. Práce bude analyzovat program *Evropského hlavního města kultury* a zabývat se jeho jednotlivými aspekty. Cílem analýzy je zjistit, jak se prolíná v projektu identita města s kritérii Evropské unie.

Práce bude čerpat především z oficiálních dokumentů Evropské unie a *Evropského hlavního města kultury v Plzni*. Velice často se práce na téma Evropské hlavní město kultury začínají objevovat v zemích, kde projekt probíhá nebo proběhne v budoucnu. Vztahují se tak ke konkrétnímu městu a jeho programu. Tato práce se zabývá programem *Evropského hlavního města v Plzni*, dá se předpokládat, že další práce vzniklé v budoucnu se budou zabírat především dopady na město. Analyzovat dopady je totiž možné až s odstupem delšího časového úseku.

Práce je členěna do čtyř hlavních kapitol. První kapitola se zabývá obecně projektem *Evropské hlavní město kultury*, druhá představuje město Plzeň, třetí popisuje program projektu *Evropské hlavní město kultury v Plzni* a poslední kapitola program analyzuje.

2 EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO KULTURY

V této kapitole bude komplexně představen projekt *Evropské hlavní město kultury* (EHMK)¹. Nejprve budou popsány okolnosti, za jakých projekt vznikl a jak se za svoji, dnes už více než 30letou historii, vyvíjel. V další části kapitoly bude nastíněno, do jakého stavu projekt dospěl, k jakým cílům se snaží mířit a co přináší. V poslední části se zaměříme na kritické body tohoto projektu a na analýzu celého projektu. Tato analýza bude východiskem při analyzování programu *Plzeň - Evropské hlavní město kultury 2015*. Nebude chybět ani zařazení projektu do kontextu Evropské unie a přiblížení toho, jakým způsobem EU kulturu podporuje a jak je konkrétně zastoupena v jednotlivých institucích.

2.1 Vznik

Samotné základy projektu *Evropské hlavní město kultury* pochází z listopadu roku 1983, kdy se svým návrhem vystoupila řecká ministryně kultury Melina Mercouri během setkání ministrů kultury členských zemí Evropského společenství v Athénách. Mercouri přišla s projektem nazvaným *Kulturní město Evropy* (European City of Culture), jenž měl zlepšit aktuální situaci panující v Evropském společenství, kdy byly hlavními diskutovanými tématy obchod a ekonomické otázky. Podle ministryně vyžadovala tehdejší prohlubující se integrace evropských států, aby se začaly řešit kulturní otázky. Jako první upozornila na kulturu, která je důležitým faktorem při vytváření jednotné Evropy. Pokud se do té doby téma kultury neřešilo, s prohlubující se ekonomickou integrací to začalo být potřeba. Melina Mercouri kladla na kulturu velký důraz, brala kulturu jako důležitý faktor při budování Evropského společenství a především integrace. Projekt, s jehož návrhem Mercouri přišla, byl oficiálně přijat 13. června 1985, kdy ho schválili ministři kultury členských zemí. Oficiální

¹ Pro větší přehlednost je v celém textu projekt označován jako Evropské hlavní město kultury (EHMK), i když původní název zněl „Cultural City of Europe“ a byl změněn až v roce 1999.

název projektu zněl *Evropské město kultury* (European City of Culture). Hlavním cílem této akce bylo přiblížit k sobě občany jednotlivých členských států. Bylo určeno, že pro každý rok bude vybráno jedno město, jež bude nositelem titulu *Evropské město kultury*. Tato akce měla vyzdvihnout kulturní bohatství a rozmanitost měst Evropy, zároveň ale měl být kladen důraz na společné evropské kulturní dědictví.²

2.2 Vývoj

Projekt *Evropské hlavní město kultury* prošel od svého vzniku v roce 1985 dlouhým vývojem. Tato podkapitola představí hlavní čtyři vývojové fáze projektu. Každá fáze bude charakterizována a budou popsány nejdůležitější změny. Nebude chybět ani seznam měst, která v daném období titul získala.

2.2.1 Fáze 1 (1985-1996)

Jedná se o první fázi projektu, která se logicky odlišovala od dnešního nastavení projektu. Toto období se dá rozdělit na dobu před rokem 1990 a po roce 1990. V prvních pěti letech členský stát vždy nominoval jedno město, které mělo zpravidla 2 roky na přípravu kulturního programu. Tyto programy bychom mohli označit za letní kulturní festivaly. Nebyly součástí dlouhodobého programu města, byla to jednorázová záležitost. Průlomový byl rok 1990. S jistou inovací tehdy přišla Velká Británie, která jako první uspořádala národní soutěž o to, jaké město získá titul pro rok 1990. Soutěž vyhrálo město Glasgow ve Skotsku, které mělo následně 4 roky na přípravu projektu. Od toho roku města rozprostírají kulturní akce do celého kalendářního roku. Dochází také k tomu, že projekt zapracovávají do širšího dlouhodobějšího plánování na

²*European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

rozvoj města a snaží se co nejvíce vytěžit z ekonomických přínosů celé akce. Jako příklad ostatním městům sloužilo právě Glasgow, kdy v původním industriálním městě začala kulturní obnova.³

Pokud se podíváme na seznam měst, jež byla hostitelem titulu v této první fázi projektu, zjistíme, že zpočátku titul získávala jen samá významná kulturně historická centra, jako Athény, Florencie, Amsterdam, Berlín nebo Paříž. Samozřejmě to bylo dáno i tím, že města vybíraly samotné státy. Pozdější nositelé titulu jsou už města, která mají vysoký potenciál na změnu a hlavně rozvoj. Tento trend se neustále drží, jak můžeme ještě více pozorovat v posledních ročnících.⁴

Zároveň se v této počáteční fázi už začalo rozhodovat o tom, jak bude vypadat fáze následující, jakým směrem se projekt bude ubírat atd. Z projektu se navíc stala velice populární a oblíbená akce, a to i mezi nečlenskými státy EU, které měly zájem o zapojení do projektu. Proto bylo rozhodnuto, že se titul dostane i do těchto zemí. Musely splňovat tři základní podmínky (demokracie, pluralismus, právní stát), aby mohly jako nečlenské státy hostit tuto událost. Poprvé se projekt EHMK dostal do nečlenské země v roce 2000, jak bude popsáno v další fázi. Zajímavostí je, že jednou z prvních nečlenských zemí s titulem EHMK byla i Česká republika. V nečlenských státech se navíc začal pořádat tzv. *Evropský kulturní měsíc* (European Cultural Month), což byla zkrácená obdoba EHMK. Od roku 1992 do roku 1996 tuto akci pořádalo 5 měst – Krakov, Štýrský Hradec, Budapešť, Nikósie a Petrohrad.⁵ Následuje výčet měst, která byla nositeli titulu EHMK v letech 1985 až 1996.

1985 – Athény (Řecko)

1986 – Florencie (Itálie)

1987 – Amsterdam (Nizozemsko)

1988 – Berlín (Německo)

³ European Parliament study on "European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects". s. 40.

⁴ Tamtéž, s. 40.

⁵ Tamtéž, s. 40.

- 1989 – Paříž (Francie)
- 1990 – Glasgow (Skotsko)
- 1991 – Dublin (Irsko)
- 1992 – Madrid (Španělsko)
- 1993 – Antverpy (Belgie)
- 1994 – Lisabon (Portugalsko)
- 1995 – Lucemburk (Lucembursko)
- 1996 – Kodaň (Dánsko)

Jak již bylo zmíněno, titul EHMK v tomto období získala hlavní města států nebo kulturně a historicky velice významná města. Výstižně to vystihuje následující citace: „*these cities were already capitals of culture by their very nature*“⁶.

Města měla obrovskou výhodu v tom, že mohla těžit ze své kulturní infrastruktury. Díky tomu mohla města uspořádat program EHMK s relativně nízkými rozpočty. Projekt EHMK ale nebyl součástí dlouhodobějšího kulturního programu města, jednalo se pouze o kulturní festivaly, neměly žádný výrazný dopad na město.⁷ Vše to odkazuje na prostý fakt, že tyto kulturní metropole se nepotřebovaly po kulturní stránce podstatněji rozvíjet.

K výraznějšímu posunu dochází s městem Glasgow. V té době se jednalo o industriální město, které mělo různé sociální problémy a zároveň chyběla nějaká spojitost s kulturou, protože Glasgow rozhodně nebylo považováno za kulturní centrum. Po projektu EHMK došlo k výrazné změně, ze které město těží dodnes. Po úspěchu Glasgow následovaly další podobná města, se stejnou reputací a podobnými výsledky (Dublin, Antverpy).⁸ Charakteristické pro prvotní fázi projektu je využití kulturních center v Evropě, není plně využít potenciál projektu. S tím přichází až Glasgow, které plně využívá možnosti projektu, ukazuje

⁶ IMLER, L. Nicole, SAKKERS, Hans. (Re)Programming Europe :European Capitals of Culture:rethinking the role of culture. s. 3-29.

⁷ Tamtéž, s. 3-29.

⁸ Tamtéž, s. 3-29.

dalším městům, jak je možné pomocí tohoto projektu přinést změny a využít kulturní akce ke změně vnímání města.

2.2.2 Fáze 2 (1997-2004)

Pro tuto fázi byla schválena nová pravidla již v roce 1992. Ministři kultury schválili kritéria na výběr měst, byly dány lhůty, kterými se výběrová řízení řídila, apod. Cílem bylo začlenit do projektu i menší města a předejít tomu, aby hlavní města států měla větší šanci na získání titulu. Stejně tak měla být začleněna do projektu města z nečlenských států EU. Všechna opatření měla vést k větší diverzitě. Již zmíněný rok 1992 byl významný také z toho důvodu, že došlo k pokroku ohledně legislativy Evropského společenství a kultury. Článek 128 Maastrichtské smlouvy se zaměřoval na kulturní politiku na evropské úrovni. Poprvé tak EU mohla jednat v oblasti kultury a podpory evropského kulturního dědictví. Bylo zdůrazněno, že se musí respektovat národní a regionální různorodost, ale zároveň byl kladen důraz na společné kulturní dědictví. Jedním z důsledků vytvoření legislativy ohledně kultury v EU, bylo vytvoření dlouhodobých kulturních programů. Od roku 1996 byly projekty EHMK i *Evropský měsíc kultury* začleněny do nového programu *Kaleidoscope*. Nadále však obě akce spadaly výhradně pod Radu ministrů, ke změně dochází v roce 1999. Program *Kaleidoscope* je v roce 2000 nahrazen programem *Culture 2000*. Rok 2000 byl velice bohatý na města s titulem *Evropské hlavní město kultury*, pyšnilo se jím rovnou 9 měst. Dvě města byla z nečlenských zemí EU, dvě ze zemí, které byly v přístupovém procesu. Poprvé se tak dostal titul EHMK do nečlenských zemí, jak bylo slíbeno již v předchozím období. Do této kategorie se řadila i Praha, společně s Krakovem a Reykjavíkem. Plzeň tedy nebyla úplně prvním *Evropským hlavním městem kultury* v České republice. Lze v tom vidět snahu propagovat Evropskou unii v nečlenských státech. Na konci této fáze, v roce 2004 přistoupilo do EU 10 států, šlo o největší rozšíření

v dějinách EU, jenž slibovalo další potencionální kandidáty na titul EHMK.⁹ Následuje seznam *Evropských hlavních měst kultury* v letech 1997 až 2004.

1997 – Soluň (Řecko)

1998 – Stockholm (Švédsko)

1999 – Výmar (Německo)

2000 – Avignon (Francie), Bergen (Norsko), Bologna (Itálie), Brusel (Belgie), Helsinky (Finsko), Krakov (Polsko), Praha (Česká republika), Reykjavík (Island), Santiago de Compostela (Španělsko)

2001 – Rotterdam (Nizozemsko), Porto (Portugalsko)

2002 – Bruggy (Belgie), Salamanca (Španělsko)

2003 – Štýrský Hradec (Rakousko)

2004 – Janov (Itálie), Lille (Francie)

Projekt *Evropský kulturní měsíc* hostilo v této fázi dalších 7 měst (Ljubljana, Linz, Valletta, Plovdiv, Basel, Riga a St. Petersburg), poté byl projekt zrušen.¹⁰ Druhá fáze je tedy charakteristická odklonem od hlavních měst, je dán prostor i městům s menší kulturní základnou. Zároveň je zde vidět snaha orientovat se na budoucí členské státy.

2.2.3 Fáze 3 (2005-2019)

Jedná se o nejrozsáhlejší fázi, do které je zahrnuto 29 měst z 29 zemí, přičemž 10 států jsou nové členské státy, jež přistoupily v roce 2004. Od roku 2005 má celý projekt kompletní legislativní rámec.¹¹ V roce 2007 přišla změna ohledně počtu *Evropských hlavních měst* za rok, a to k navýšení z jednoho města na rok na dvě.¹² Zajímavostí může být město Istanbul, jedno z *Evropských hlavních měst kultury* 2010. Turecko

⁹ European Parliament study on "European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects". s. 40-41.

¹⁰ Tamtéž, s. 40-41.

¹¹ Tamtéž, s. 40.

¹² Čo je EHMK? [online]. [cit. 2.3.2016]. Dostupné z: <http://www.kosice2013.sk/o-nas/co-je-ehmk/>.

dlouhodobě usiluje o vstup do Evropské unie. Vedou se spory, zda patří do Evropy a zda kultura této muslimské země není už příliš vzdálená té, na které stojí Evropská unie. I přes to se však Istanbul stal jedním z *Evropských hlavních měst kultury* 2010. Zároveň s Istanbulem však titul měla ještě dvě další města, u nichž náležitost do Evropy nelze zpochybnit. Lze se ptát, zda byl tedy Istanbul rovnocenným městem kultury či pouhý doplněk k dalším dvěma městům. Následuje výčet *Evropských hlavních měst kultury* od roku 2005 do roku 2019.

2005 – Cork (Irsko)

2006 – Patras (Řecko)

2007 – Sibiu (Rumunsko), Lucemburk (Lucembursko)

2008 – Liverpool (Velká Británie), Stavanger (Norsko)

2009 – Vilnius (Litva), Linec (Rakousko)

2010 – Essen (Německo), Pécs (Maďarsko), Istanbul (Turecko)

2011 – Turku (Finsko), Tallinn (Estonsko)

2012 – Guimarães (Portugalsko), Maribor (Slovinsko)

2013 – Marseille (Francie), Košice (Slovensko)

2014 – Riga (Lotyšsko), Umeå (Švédsko)

2015 – Plzeň (Česká republika), Mons (Belgie)

2016 – San Sebastian (Španělsko), Wroclav (Polsko)

2017 – Paphos (Kypr), Aarhus (Dánsko)

2018 – Leeuwarden (Nizozemsko), Valletta (Malta)

2019 – Matera (Itálie), Plovdiv (Bulharsko)

Pro třetí fázi je charakteristický nárůst *Evropských hlavních měst kultury*. Oproti druhé fázi je ještě více znát odklon od kulturních měst, směrem k menším městům, kde má být kultura hlavním nástrojem k nastartování změn. Velký prostor dostávají města nových členských států.

2.2.4 Fáze 4 (2020-2033)

Plány pro čtvrtou fázi projektu se začaly projednávat od listopadu 2012. Komise přišla s návrhy na některé změny. I přes navrhované dílčí změny převládal jasný postoj Komise – uchovat silný evropský rozměr projektu. Titul bude i nadále udělován na základě dvoufázového výběrového řízení, bude posuzován komisí složenou z nezávislých evropských odborníků. Město získá titul na jeden rok a pro tuto dobu vytvoří speciální program. Co ale projde změnou, je možnost posuzování a měření úspěšnosti projektu. Doposud byla kritéria nastavena nejasně, což by se mělo změnit. Bylo vytvořeno 6 nových kritérii na posuzování – dlouhodobá strategie (long-term strategy), schopnost provedení akce (capacity to deliver), kulturní a umělecký přesah (cultural and artistic content), evropský rozměr (European dimension), dosah (outreach) a řízení (management). Kritéria mají zajistit, že bude možné lépe zhodnotit jednotlivé projekty. Doposud Evropská unie každý rok zveřejňovala hodnotící zprávu o výsledcích Evropských hlavních měst kultury z předešlého roku.¹³ Od roku 2019 tuto povinnost převezmou samotná města EHMK, která budou muset hodnotící zprávy vypracovat. Hodnotící zprávy následně odešlou Evropské komisi, a to do konce následujícího roku po konání akce.¹⁴ Další změna se týká *Ceny Meliny Mercouri*. Doposud byla cena udělena ještě před začátkem akce, tj. před začátkem kalendářního roku, než město projekt spustilo. V nové fázi bude cena udělována až v průběhu roku. Je to z toho důvodu, aby bylo zajištěno, že město skutečně plní svoje závazky.¹⁵

K této fázi se pojí nový legislativní rámec, jenž byl schválen v roce 2004 Evropským parlamentem a Radou. Jeho obsahem je chronologický

¹³ Tyto zprávy jsou volně dostupné na oficiálních stránkách Evropské komise: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

¹⁴ *European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

¹⁵ European Parliament study on "European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects". s. 40-45.

seznam členských států, které mohou v období (2020-2033) hostit projekt EHMK. Novinkou je způsob výběru měst. Nadále už nebudou pevně stanoveny dva státy na každý rok, které v rámci svého státu vyhlásí soutěž, ale města z různých států budou soutěžit mezi sebou. To znamená, že pro každý rok bude určitý seznam států a města z těchto států budou soupeřit.¹⁶

Výhled projektu do budoucna přinese změny ve výběrovém řízení EHMK. Další změny se budou týkat vyhodnocování projektu v nově určených šesti kategoriích. V současné době se pracuje s kategoriemi – Evropský rozměr a Město a občané.

2.3 Současnost

Předcházející podkapitola shrnovala historii a vývoj projektu EHMK. Projekt se samozřejmě od počátečního návrhu proměnil, proto v této podkapitole budou shrnuty základní cíle, o jejichž naplnění dnes projekt EHMK usiluje. S těmito cíly bylo pracováno také při kandidatuře a samotné realizaci Evropského hlavního města kultury v Plzni.

V současné době je projekt EHMK nastaven tak, aby splňoval následující cíle:

- vyzdvihnoutí bohatství a rozmanitosti evropských kultur,
- oslavit kulturní vazby, které spojují Evropany,
- podporovat vzájemné porozumění a navázat kontakt mezi lidmi z různých evropských zemí,
- posílit pocit evropského občanství.¹⁷

Podle dosavadních výsledků, které prezentuje Evropská unie, má projekt EHMK výrazný pozitivní vliv na následující faktory:

- obnova měst,

¹⁶*European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

¹⁷*European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

- zlepšení kulturního života měst,
- zvýšení mezinárodního profilu, podpora rozvoje cestovního ruchu, zlepšení image města v očích vlastních obyvatel.¹⁸

Aby mohly být výše popsané pozitivní vlivy potvrzené, jsou po skončení projektu EHMK v daném městě hodnoceny jeho dopady. Jak už bylo zmíněno ve vývojových fázích projektu, do budoucna budou tyto zprávy zpracovávat samotná města, v současné době závěrečné zprávy vypracovává Evropská komise. Hodnotí, jaké měla akce ekonomické, kulturní a sociálně-společenské dopady na město. Pro příklad bude použita závěrečná hodnotící zpráva Košic, které hostily projekt EHMK v roce 2013. Aby Evropská komise mohla výsledky hodnocení porovnávat s předchozími, je zachován jednotný přístup při shromažďování dat. Jsou používány primární zdroje, což jsou rozhovory, které byly pořizeny během návštěvy města, dále pak internetový průzkum. Cílem primárních zdrojů je získat názory jak členů řídicích týmů, tak také kulturních subjektů, jež se na akci podílí. Mezi sekundární zdroje se řadí studie a zprávy, které nechalo vypracovat EHMK, dále propagační materiály, internetové stránky, statistické údaje o kultuře a cestovním ruchu a materiály poskytnuté EHMK o financování, činnostech a výstupech. Komise se v závěrečné zprávě zaměřila na to, jak byl projekt účinný v rozvoji kulturních činností, při propagaci evropského rozměru, při zapojování občanů, v udržitelnosti a v dosahování výsledků v ekonomické oblasti a cestovním ruchu.¹⁹

Pro přiblížení současného nastavení projektu EHMK budou využity výstupy z hodnocení města *Košice – Evropského hlavního města kultury 2013* a *Liverpoolu – Evropského hlavního města kultury 2008*. Dopady na

¹⁸ *European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

¹⁹ Zpráva komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. *Následné hodnocení projektu Evropská hlavní města kultury pro rok 2013 (Košice a Marseille – Provence)*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 4.3.2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0074&from=EN>.

město Košice byly hodnoceny ve třech kategoriích – ekonomické, kulturní a sociálně-společenské. Mezi klíčové ekonomické dopady hodnotící komise zařadila rozvoj kreativní ekonomiky a vznik míst pro uměleckou tvorbu. V případě rekonstrukce a budování nových staveb se navíc zapojili dodavatelé z regionu Košic a celého Slovenska, což mělo také pozitivní vliv na ekonomiku, i když jen krátkodobě. V cestovním ruchu byl zaznamenán nárůst počtu návštěvníků o 20 %, jednalo se především o návštěvníky z okolních zemí, jako je Rakousko, Maďarsko a Ukrajina. Za pozitivní bylo označeno také to, že Slovensko a Košice dokázaly, že mají potenciál pořádat akci velkého formátu. Do budoucna tak budou moci čerpat z nově nabytých zkušeností při pořádání dalších velkých akcí. Z hlediska sociálně-společenských dopadů bylo nejvíce ceněno zapojení obyvatel do jednotlivých dílčích projektů EHMK. V rámci projektů došlo k zapojení jak mladých lidí, tak také zástupců z různých sociálních skupin. Tím byla posílena sociální soudružnost. Nelze očekávat, že by projekty plně vyřešily sociální problémy Košic, došlo ale k jistému posunu, především v oblasti informovanosti a názoru veřejnosti. Při hodnocení kulturních dopadů akce bylo samozřejmě vyhodnoceno, že město nabídlo mnohem více kulturních akcí, než se uskutečnilo v minulých letech. Kulturní akce přilákaly mnoho návštěvníků, např. slavnostního zahájení se zúčastnilo přes 100 tisíc lidí. Velice dobře proběhla prezentace slovenských umělců a jejich spolupráce se zahraničními kolegy. Na některé ze společných projektů, jež vznikly pro rok 2013, se bude navazovat i v dalších letech. V kategorii kulturních dopadů se hodnotí také nově nabyté zkušenosti, které získali lidé z kulturního odvětví. Díky tomu i menší subjekty získaly zkušenosti s financováním pro své projekty, které budou moci využít v budoucnu.²⁰

²⁰ *Ex-post Evaluation of the 2013 European Capitals of Culture. Final Report of the European Commission.* [online]. © European Union, 1995-2016. Poslední změna 28.1.2016 10:27 [cit. 8.2.2016]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/documents/ecoc-2013-full-report.pdf>.

Město Košice zde bylo použito jako příklad především z toho důvodu, že už uběhly tři roky od projektu EHMK a jsou již k dispozici závěrečné zprávy. Jak ale někteří autoři nezapomínají zdůraznit, pokud bychom se chtěli zabývat skutečnými dopady projektu EHMK na město, zejména z pohledu udržitelných projektů, které pokračují i nadále, museli bychom počkat 10 až 20 let od skončení projektu. Teprve poté bude možné objektivně zhodnotit, jaké dopady na město akce měla.²¹

Pro další ukázkou zde budou prezentovány výsledky *Liverpoolu, Evropského hlavního města kultury z roku 2008*. Ve srovnání s městem Košice má Liverpool skoro půl milionu obyvatel. Z pohledu historie města, byl Liverpool už v 19. století velice důležitým přístavem. Dodnes je známo především jako industriální město, které mělo velké problémy v 80. letech minulého století spojené s vysokou nezaměstnaností. S těmito problémy se město dokázalo vypořádat především díky sektoru služeb, jako jsou finanční služby apod. Před konáním projektu EHMK však město nabízelo každoročně celou řadu kulturních akcí, na které mohlo v roce 2008 navázat. Hlavním cílem pořadatelů bylo ukázat Liverpool jako kulturní město a tím setřást nálepkou industriálního města z minulosti. Město si vysloužilo pochvalu za spolupráci s místním obyvatelstvem, které bylo zapojeno už v samotné přípravě projektu. Podněty ze strany obyvatelstva byly posléze zapojeny do projektu. V konečném hodnocení byl program Liverpoolu jako *Evropského hlavního města kultury 2008* vyhlášen jedním z nejambicióznějších a nejrozsáhlejších za dobu fungování projektu. Samotný rok 2008 nepřinesl městu jen kulturní akce, ale také měl pozitivní ekonomický a sociální dopad na město.²²

Jak bylo zmíněno výše, prokázat jasné dopady EHMK lze až s určitým časovým odstupem. V případě Liverpoolu vznikla iniciativa

²¹ ŠEBOVÁ, Miriam, DŽUBKA Peter, HUDEC Oto, URBANČÍKOVÁ Nataša. Promoting and Financing Cultural Tourism in Europe through European Capitals of Culture: A Case Study of Košice, European Capital of Culture 2013. s. 655-668.

²² *Ex-post Evaluation of 2007 and 2008 European Capitals of Culture. Final Report.* [online]. [cit. 27.7.2016]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/capitals-culture-2007-08-evaluation_en.pdf. s. 54 -74.

The Impacts 08, jež měla provést evaluaci celého projektu. Iniciativa vznikla ve spolupráci *University of Liverpool*, *Liverpool John Moores University* a *Liverpool City Council*. Cílem iniciativy bylo získat relevantní data o dopadu projektu na město. Tyto data měla posloužit i dalším budoucím městům kultury, nemělo se tedy jednat jen o hodnotící zprávy pro účely hodnocení ze strany EU. Výsledky prokázaly, že hlavním klíčem k úspěchu je snaha maximalizovat účast občanů už při samotném plánování programu. Díky tomu se v Liverpoolu povedlo vytvořit program s velice širokým záběrem. To vedlo k větší spokojenosti návštěvníků i místních občanů, protože každý mohl v programu najít to, co odpovídá jeho vkusu. Při hodnocení samozřejmě nemůže chybět ukazatel zvýšení turistické návštěvnosti. V tomto ohledu se podle výsledků podařilo ukázat město po kulturní stránce a návštěvníkům prezentovat něco jiného než známý místní fotbalový klub a připomínky skupiny Beatles. Kultura zde byla vyhodnocena jako katalyzátor hospodářských a sociálních změn, k posunu došlo především v oblasti sociálního začleňování.²³

Při porovnání těchto dvou evaluací *Evropských hlavních měst kultury* se ukazuje, že se v závěrečných hodnotících zprávách pracuje se stále stejnými pojmy. Kultura je v těchto dokumentech popisována jako katalyzátor změn. Po prostudování několika závěrečných zpráv může čtenář získat pocit, že se jedná o neustále stejné formulace, které se v obměnách používají. Jedná se o fráze, za kterými nejsou vidět žádné relevantní výsledky. Samozřejmě to může být způsobeno i již zmíněným faktorem, že reálné dopady budou moci být vyhodnoceny až s určitým časovým odstupem.

²³*The Impact 08. University of Liverpool*. [online]. © University of Liverpool – a member of The Rusell Group. [cit. 22.7.2016]. Dostupné z: www.impact08.net.

2.4 Kritika projektu

Poté, co byl popsán vývoj projektu, měl by být uveden i kritický pohled. Neustále se vyzdvihovalo, k jakým cílům má projekt směřovat a co má přinášet městům, obyvatelům, v neposlední řadě také Evropské unii samotné. Nelze za vším hledat pouze pozitivní dopady. V této podkapitole budou nastíněny některé základní sporné body, které se mohou ve spojitosti s projektem *Evropské hlavní město kultury* objevit.

Za jeden z kritických bodů už lze považovat samotný fakt, že se jedná o projekt Evropské unie. Evropská unie projekt vytvořila a nastavila pravidla. Je jasné, že se jedná o možnost, jak velice účinně propagovat Evropskou unii. Problém lze vidět v tom, že pokud se města chtějí akce zúčastnit a přihlásit se do soutěže, musí svůj program utvořit v rámci pravidel Evropské unie. Pravidla jsou daná předem, stejná pro všechny, což nemusí odpovídat rozmanitosti měst. Pokud se chce město po kulturní stránce rozvíjet díky projektu EHMK, musí se přizpůsobit požadavkům. Může tedy dojít k umělému vytváření něčeho, co nemá šanci do budoucna dále fungovat. Jedno z hlavních pravidel je to, že město akcemi musí splnit tzv. evropský rozměr. Nejde tedy jen o rozvoj města, ale především se musí poukázat na společné evropské kulturní dědictví a na propojenost, na níž se dnes Evropská unie snaží navázat. Lze namítnout, že si tímto projektem Evropská unie pouze upevňuje svoji pozici.

Dalším kritickým bodem je financování a kulturní program. Po skončení akce dochází k tomu, že je snížen rozpočet, jenž byl nastavený pro financování velkého množství kulturních akcí na rok, kdy město hostilo akci EHMK. Projekt má rozvíjet kulturní život města, ale je možné, že na něj už v dalších letech nezbudou peníze, a proto ho není možné rozvíjet. Města už předem musí počítat s tím, že nebude možné po skončení akce udržet kulturní program na té úrovni, jako v roce pořádání EHMK. To může negativně působit také na obyvatele města, kteří jsou po

roce plného kulturních akcí zvyklí na nepřeborné množství kulturních událostí. Jedním z kritérií pro výběr města je posouzení, jak město zapojuje do projektu místní obyvatelstvo. Po ukončení akce může docházet k tomu, že se obyvatelé už nemají do čeho zapojit, protože akce skončí a s tím přestane i spolupráce s místními lidmi.

Akce má pomoci zajistit městu lepší image ve světě, získat nové návštěvníky a zlepšit cestovní ruch. V tomto případě ale lze namítnout, že se jedná pouze o krátkodobou záležitost. Město získá pozornost pouze na jeden rok v době konání EHMK, další rok bude pozornost zaměřena na nová dvě města kultury. Má to návaznost i na financování, protože s menší nabídkou kulturních akcí v dalších letech z důvodu snížení rozpočtu město nemůže návštěvníkům nabídnout tak lákavý program. Může dojít k tomu, že město se během pár let opět dostane na stejné místo v návštěvnosti jako před konáním EHMK.

Pokud se ještě vrátíme ke zlepšení image ve světě, dalším problémem je image samotného projektu. Nemůže dojít k tomu, že je zaměřena více pozornost na to, jak město působí v zahraničí, než jak působí na domácím prostředí? Vědí lidé, že titul *Evropské hlavní město kultury* hostí město v jejich zemi? A jak jsou na tom přímo obyvatelé daného města? Na tuto otázku narazil článek v deníku *The Guardian*, o belgickém městu Mons, které společně s Plzní získalo titul Evropské hlavní město kultury pro rok 2015. Článek poukazuje na fakt, že obyvatelé Monsu se spíše než na kulturní akce těší na to, až bude v jejich městě otevřen obchodní dům Ikea, první v jejich regionu.²⁴ Na druhou stranu, už jsou dnes k dispozici průzkumy o cestovním ruchu v Plzni za rok 2015. Z nich jasně vyplývá, že okolo 90 % návštěvníků z ČR vědělo o tom, že

²⁴ WAINWRIGHT, Oliver. Mons: it's the European capital of culture – but locals just want to go to Ikea. In: *The Guardian*. [online]. 13.1.2015 [cit. 31.3.2016]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/artanddesign/2015/jan/13/mons-belgium-european-capitals-of-culture-ikea-nail-in-the-coffin>.

Plzeň má titul EHMK.²⁵ Jedná se ale jen o návštěvníky, kteří do Plzně přijeli, pravděpodobně s úmyslem navštívit některou z akcí EHMK. Jaké je povědomí o titulu ve zbytku republiky z těchto průzkumů nelze vyvodit.

Projekt pomáhá rozvíjet kulturní život ve městě, kde se akce koná. Často jsou do projektu zapojeny i výstavby nových kulturních budov. Budou ale mít tyto nové stavby svoje využití také v budoucnu? Stavby potřebují nejen jednorázovou investici v podobě peněz na stavbu či rekonstrukci, ale další finance jsou potřeba také na její provoz v budoucnu. Je tedy možné, že se vybudují nové prostory, které nebudou mít po skončení EHMK své využití a nebude dostatek financí na jejich provoz. Přitom většina měst s titulem EHMK mělo za cíl nějakou takovou stavbu na reprezentaci EHMK vytvořit. Příkladem může být *Kunsthalle/Hala umění* v Košicích vytvořených pro rok 2013.

Projekt EHMK má být katalyzátorem změn ve městě. Má do něj přinést prvotní impulzy, jež budou místními lidmi, poté co díky EHMK získají zkušenosti, dále rozvíjeny. Otázkou ale zůstává, zda projekt zohledňuje reálné možnosti města.

2.5 Analýza projektu

Přínos projektu EHMK lze rozdělit na několik úrovní podle jednotlivých aktérů. Na té nejvyšší úrovni je Evropská unie, pod kterou projekt spadá. Pro EU je projekt EHMK dobrým nástrojem pro vytváření pocitu sounáležitosti mezi členskými zeměmi, děje se tak například naplňováním tzv. evropského rozměru. EHMK je také dobrý nástroj pro marketing EU. O úroveň níže stojí členské státy zapojené do projektu EHMK. Tyto státy mají v projektu možnost, jak pomocí kultury obnovit městská centra. Na úrovni regionů projekt EHMK opět napomáhá vytvářet pocit sounáležitosti a hrdosti. Nyní se dostáváme až na tu nejnižší úroveň,

²⁵ *Statistiky a průzkumy*. [online]. © 2016 Plzeň – TURISMUS [cit. 31.3.2016]. Dostupné z: <https://www.plzen.eu/turista/b2b/statistiky-a-pruzkumy/statistiky-a-pruzkumy.aspx>.

kde je město s titulem *Evropské hlavní město kultury*. Toto město získává prostřednictvím projektu možnost začít s obnovou města, s nastartováním určitých změn a v neposlední řadě je také možnost vylepšit image města jak na úrovni státu, tak také v mezinárodním povědomí.²⁶

Projekt *Evropské hlavní město kultury* představuje několik úrovní, kde mohou jednotliví aktéři využít potenciál projektu. Od té nejvyšší – instituce Evropské unie, jako hlavního organizátora a tvůrce myšlenky, až po tu nejnižší – evropské město snažící se využít titul *Evropské hlavní město kultury* ke svému prospěchu.

Práce se dále zaměří na dvě hlavní kritéria, se kterými se v projektu EHMK nejvíce pracuje, na Evropský rozměr a Město a občané. Města kandidující na EHMK se s kritérii setkává už při tvorbě přihlášky a právě tato kritéria hodnotí komise při výběrovém řízení. Následně budou obě kritéria blíže představena, aby mohla být analyzována v případě realizace projektu *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015*.

2.5.1 Evropský rozměr

Výraz evropský rozměr či evropská dimenze je ve spojitosti s EHMK skloňován velice často. Na toto kritérium se velice hledí už při samotné kandidatuře města a je to jeden z hlavních požadavků, jenž musí město splnit. Kandidující město svým navrhovaným projektem musí komisi dokázat, že program naplní kritérium Evropského rozměru. Co toto označení vlastně znamená? Program musí klást důraz na šíření společné evropské sounáležitosti. Pokud se podíváme na to, jaký byl na kritérium evropského rozměru kladen důraz v průběhu vývoje programu EHMK, zjistíme, že došlo k jistému posunu.²⁷

Původní záměr, s jakým projekt v roce 1985 vznikl, tedy idea společného kulturního dědictví, snaha šířit evropskou myšlenku a podpora

²⁶ IMLER, L. Nicole, SAKKERS, Hans. (Re)Programming Europe :European Capitals of Culture:rethinking the role of culture. s. 3-29.

²⁷ Tamtéž, s. 3-29.

politického procesu sjednocení, se postupem času začala dostávat na vedlejší kolej. Po zdařilém projektu v Glasgow v roce 1990 se začalo považovat za hlavní měřítko úspěchu to, kolik lidí akce EHMK navštíví. Od původně kulturních záměrů se akce posunula spíše k ekonomickému prospěchu. Při pohledu na výčet dosavadních měst kultury navíc zjistíme, že se do projektu zapojují kromě měst také větší územní celky, jako například v roce 2013, kdy se městem kultury stalo město Marseille společně s okolním regionem Provence. To je hlavní důvod, proč se v poslední době začala Evropská komise více zaměřovat na splnění kritéria evropské dimenze. Tento krok má navrátit EHMK zpět k původnímu cíli, propagovat Evropskou unii a přinést pocit spřízněnosti skrze kulturu a společný kulturní základ.²⁸

Podle Palmerovy studie z let 1994-2004 dochází k naplňování evropské dimenze v kulturních programech EHMK v šesti oblastech. První oblastí je vystupování evropských umělců v rámci programu EHMK, dále je to spolupráce mezi umělci z členských států a různé programy mobility nebo zařazení evropských témat do programu (např. multikulturalismus). Čtvrtou kategorií je pořádání oslav zaměřující se na určité aspekty vážící se na evropskou historii či evropské dědictví, nechybí také vytváření partnerství a kooperace mezi městy z různých zemí EU. Poslední kategorií, jež se vyskytuje, je propagace evropského turismu.²⁹

2.5.2 Město a občané

Druhé kritérium je souhrnně označeno jako Město a občané, skrývá se pod ním zapojení obyvatel daného města, i obyvatel celé Evropské unie. Aby bylo kritérium splněno, má program vybízet občany města ke spolupráci a začlenění do projektu. Je tím myšleno i to, aby zapojení do veřejných kulturních projektů podnítilo v občanech města větší povědomí

²⁸IMLER, L. Nicole, SAKKERS, Hans. (Re)Programming Europe :European Capitals of Culture:rethinking the role of culture. s. 3-29.

o tom, co se kolem nich děje a aby získali větší snahu dění ovlivnit. Na druhé straně mají projekty působit dlouhodobě, čili být součástí dlouhodobého kulturního a sociálního programu na rozvoj města. Tyto dvě dílčí části jsou hodnoceny v rámci kritéria Město a občané.³⁰

To, že má být program EHMK přitažlivý i pro ostatní obyvatele Evropy mimo jiné znamená, odprostit se od událostí zaměřených pouze na daný region. Tím má být podporován turismus na evropské úrovni. Zároveň ale mají místní obyvatelé získat pocit, že jsou součástí projektu. Proto je potřeba vypracovat projekt pro vhodné zapojení občanů. Takový projekt by měl být na jedné straně přitažlivý pro návštěvníky z celé Evropy, tedy pro mezinárodní veřejnost, tím, že bude vyzdvihovat evropskou kulturní rozmanitost. Zároveň ale také musí vzbudit zájem a nadšení pro domácí obyvatele.³¹

2.6 Podpora kultury v Evropské unii

Projekt *Evropské hlavní město kultury* není jediný způsob podpory kultury ze strany Evropské unie. Tato podkapitola popisuje, na jakých úrovních je kultura v Evropské unii podporována a také zařadí Evropské hlavní město kultury do kontextu Evropské unie.

Kultura je zastoupena v mnoha orgánech Evropské unie. V Evropském parlamentu je to Výbor pro kulturu a vzdělávání.³² V Radě EU je kultura zastoupena v Radě pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport. V této Radě zasedají ministři členských zemí EU, kteří jsou zodpovědní za školství, kulturu, mládež, sdělovací prostředky, komunikaci a sport.

²⁹PALMER, Robert. *European Cities and Capitals of Culture. Study Prepared for the European Commission.*

³⁰ *Pokyny pro města kandidující na titul Evropské hlavní město kultury.* [online]. © Ministerstvo kultury [cit. 1.4.2016]. Dostupné z: http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/navod-doc633_cs.pdf.

³¹ Tamtéž.

³² *Kultura v Evropské unii.* [online]. © European Union, 1995-2016. Poslední změna: 15.2.2016. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/cult/index_cs.htm.

V oblasti kultury se snaží o zachování kulturního dědictví Evropy a podporu kreativních a kulturních odvětví.³³

V rámci Evropské komise je kultura zastoupena v programu *Kreativní Evropa* na roky 2014-2020. Program *Kreativní Evropa* se skládá ze dvou dílčích programů a jedné mezioborové části. První dílčí program se nazývá *MEDIA*, zaměřuje se na podporu evropské kinematografie a audiovizuálního průmyslu, spadá pod něj podpora producentů, distribuce evropských filmů, vzdělávání, atd. Druhý dílčí program *Kultura*, podporuje mezinárodní projekty v oblasti kulturních a kreativních odvětví, najdeme zde například podporu literárních překladů. Programem *Kultura* je financován projekt Evropské hlavní město kultury, dále také například projekt označení Evropské dědictví. Mezioborová část programu *Kreativní Evropa* bude spuštěna během tohoto roku. Jedná se o finanční nástroj, který má pomáhat kulturním institucím s financováním prostřednictvím vzdělávání v této problematice. Rozpočet programu *Kreativní Evropa* na roky 2014-2020 je 1,462 miliard eur, přičemž rozdělení mezi jednotlivé dílčí programy je *MEDIA* 56 %, *Kultura* 31 % a mezioborová část 13 %.³⁴

Od dob Meliny Mercouri se postoj Evropské unie ke kultuře změnil, dnes již najdeme kulturu zastoupenou téměř ve všech jejích institucích. *Evropské hlavní město kultury* není ojedinělý projekt, podpora se zaměřuje na všechny možné kulturní odvětví.

2.7 Shrnutí

Kapitola shrnula vývoj projektu EHMK za jeho více než 30letou historii, zároveň se zaměřila na ty nejdůležitější faktory, které v současné době z projektu vyplývají. Od prvních ročníků, kdy se hlavními městy kultury stávaly významná kulturní centra Evropy, jako třeba Paříž nebo Florencie, dnes mají stejný titul města Plzeň nebo Košice, což bylo před

³³*Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport.* [online]. Rada EU, © Evropská unie, 2016. [cit.26.2.2016]. Dostupné z:<http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/eyscs/>.

30 lety téměř nepředstavitelné. Projekt se proměnil v nástroj, který má pomoci přeměnit město, má se stát katalyzátorem změn k lepšímu. Jeho součástí je důraz na evropanství a spolupráci obyvatel. Projekt *Evropské hlavní město kultury* změnil uvažování Evropské unie o kultuře. Kultura se stala nedílnou součástí evropské integrace, stejně tak jako například ekonomika. O tom svědčí zapojení kultury do dalších projektů a programů EU.

Po tomto představení projektu *Evropské hlavní město kultury* budou následovat kapitoly zaměřené na *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015*.

³⁴ O programu *Kreativní Evropa*. [online]. © 2016 GoodShape s.r.o. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.kreativnievropa.cz/cs/o-programu/>.

3 MĚSTO PLZEŇ

Tématem této diplomové práce je *Evropské hlavní město kultury* v Plzni v roce 2015. Tato kapitola bude zaměřena na představení města Plzně, ale také na to, jak probíhalo výběrové řízení a díky čemu Plzeň titul nakonec získala. Jednou z otázek této práce je, jakým způsobem je využívána identita města při tvorbě programu EHMK. Proto zde bude popsána identita města Plzně tak, jak byla prezentována oficiálními představiteli města a jak bylo s touto identitou pracováno při tvorbě přihlášky Plzně do soutěže o titul EHMK. Hlavními zdroji jsou přihlášky Plzně do prvního a druhého kola soutěže, které byly zanalyzovány.

3.1 Město Plzeň

První historicky doložená zpráva o hradu v Plzni je z roku 976. Samotné město bylo pod názvem Nová Plzeň založeno v roce 1295 králem Václavem II. na soutoku čtyř řek – Úhlavy, Úslavy, Radbuzy a Mže. V té době se město rozkládalo na ploše 20 ha. Plzeň byla, díky své poloze, v historii důležitým obchodním střediskem. Křížily se tu cesty do Norimberku a Řezna. Dominantu města tvoří náměstí Republiky s katedrálou sv. Bartoloměje. Historické jádro města bylo v roce 1989 prohlášeno městskou památkovou rezervací. Kromě gotického chrámu jsou zde ještě další významné stavební památky, jako například renesanční radnice a františkánský klášter, který byl přestavěn v barokním stylu. Mezi další významné církevní památky patří Stará synagoga a Velká synagoga, druhá největší synagoga v Evropě, jež byla postavena v roce 1893. V 19. století byly v Plzni založeny dva důležité průmyslové giganty – strojírenský komplex Škoda a Plzeňský Prazdroj. Obě tyto značky měly výrazný vliv na formování města, dodnes patří k tomu nejlepšímu, co zde vzniklo a díky čemuž je město známé po celém

světě.³⁵ Plzeňský pivovar také patří mezi nejnavštěvovanější turistické cíle v České republice vůbec.³⁶

Mezi významné plzeňské osobnosti spojené s městem patří Josef Kajetán Tyl, Bedřich Smetana, Emil Škoda, Josef Skupa, Jiří Trnka, Karel Klostermann a mnoho dalších.

Současná Plzeň je 4. největším městem v České republice. Její rozloha činí 125 km² a žije zde zhruba 167 tisíc obyvatel. Město je rozděleno do 10 městských obvodů.

V roce 1991 byla založena Západočeská univerzita v Plzni, kde na 9 fakultách a skoro 60 katedrách studuje více než 12 tisíc studentů.³⁷ Dále má v Plzni své zastoupení Univerzita Karlova, sídlí zde Lékařská fakulta, která zde otevřela moderní biomedicínské centrum.³⁸

Z pohledu sportu je Plzeň známá především díky fotbalovému klubu FC Viktoria Plzeň nebo hokejovému týmu HC Škoda Plzeň.³⁹

3.1.1 Kulturní centra

Mezi kulturní centra města jistě patří Měšťanská beseda. Byla postavena v roce 1901 stavitelem Františkem Kotkem v novorenesančním slohu se secesní uměleckou výzdobou. Od roku 1994 je Měšťanská beseda kulturní památkou.⁴⁰ V letech 2001 až 2004 prošla druhou fází rekonstrukce. V současné době je Měšťanská beseda místem divadelních představení, koncertů, festivalů, konferencí, filmových projekcí a dalších společenských akcí.⁴¹

³⁵ *Historie města*. [online]. © 2016 [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/o-meste/historie-mesta/po-stopach-historie-mesta/>.

³⁶ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s. 182.

³⁷ *Západočeská univerzita v Plzni*. [online]. © 1991 – 2016. [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.zcu.cz/media/about/>.

³⁸ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s. 182.

³⁹ Tamtéž, s. 182.

⁴⁰ *Kulturní centra*. [online]. © 2016 Statutární město Plzeň [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/zivot-v-plzni/volny-cas/kultura/kulturni-centra/kulturni-centra-2.aspx>.

⁴¹ *O Besedě*. [online]. © 2016 Správa informačních technologií města Plzně. [cit. 4.3.2016]. Dostupné z: <http://web.mestanska-beseda.cz/o-besede/o-besede.aspx>.

Divadlo J. K. Tyla navazuje na tradici divadelnictví, která začala v roce 1759, kdy se v Plzni hrálo první divadelní představení. Divadlo v současné době využívá budovu Velkého divadla, které sídlí v historické budově z roku 1902 architekta Antonína Belšánka a Nové divadlo, s Novou a Malou scénou, na Palackého náměstí z roku 2014. Divadlo tvoří čtyři umělecké soubory – opera, činohra, balet a muzikál.⁴²

Druhým divadlem je divadlo Alfa, jež navazuje na významné loutkaře Karla Nováka, Josefa Skupu a Jiřího Trnku. Představení jsou zaměřena na diváky všech generací.⁴³

Západočeské muzeum v Plzni je jedno z největších muzeí v České republice sídlící v monumentální novorenesanční budově. Pod toto muzeum spadá také Národopisné muzeum Plzeňska či Muzeum loutek. Dále je v Plzni Pivovarské muzeum, Patton Memorial Pilsen nebo Techmania Science Center.⁴⁴

Západočeská galerie v Plzni vznikla v roce 1954, dnes sídlí v prostorách Masných krámů a ve výstavní síni „13“. Mezi nejvýznamnější sbírky galerie patří kolekce českého umění z přelomu 19. a 20. století.⁴⁵ Dále je zde Galerie města Plzně, sídlící na náměstí Republiky. Tato galerie se soustředí především na umění středoevropského prostoru.⁴⁶

3.2 Kandidatura na Evropské hlavní město kultury

Výběr města, jež bude hostit titul *Evropské hlavní město kultury*, mělo na starosti Samostatné oddělení Evropské unie na Ministerstvu

⁴² *Divadlo J. K. Tyla v Plzni*. [online]. © 2015 DJKT, Divadlo J. K. Tyla, Plzeň. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/>.

⁴³ *Kultura*. [online]. © 2016 Statutární město Plzeň [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <https://www.plzen.eu/obcan/zivot-v-plzni/volny-cas/kultura/kultura.aspx>.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ *Západočeská galerie v Plzni*. [online]. [cit. 2.3.2016]. Dostupné z: <http://www.zpc-galerie.cz/cs>.

⁴⁶ *Galerie města Plzně*. [online]. [cit. 2.3.2016]. Dostupné z: <http://galerie-plzen.cz/>.

kultury České republiky. To odpovídalo za organizaci celostátní soutěže, jmenování národních expertů, pořádání předvýběrového a výběrového řízení, návštěvy kandidátských měst a v případě potřeby také zajišťovalo kontakt s Evropskou komisí. Přihlášku poslala do stanoveného termínu 31. října 2009 tři města – Hradec Králové, Ostrava a Plzeň.⁴⁷

Předvýběrové řízení se konalo v Praze ve dnech 7. - 8. prosince 2009. Zasedání se zúčastnilo 12 členů výběrové komise, 6 členů bylo jmenováno evropskými institucemi, 6 bylo jmenováno Ministerstvem kultury ČR. Města na řízení zastupovali primátoři, či jejich náměstci, dále se účastnili experti z organizačních výborů, jmenování jednotlivými městy. Každé město mělo 30 minut na prezentaci svého projektu, pak následovalo 45 minut vyhrazených pro otázky a odpovědi.⁴⁸

Výsledkem tohoto řízení bylo, že se členové výběrové komise shodli na postoupení Ostravy a Plzně do 2. kola výběrového řízení. Obě města měla své přihlášky dále rozpracovat a řídit se připomínkami, které dostala od komise. Bylo vyhlášeno datum (6. – 7. září 2010) návštěv obou měst. Závěrečné zasedání komise s vyhlášením vítěze bylo 8. září 2010. Hradec Králové podle vyjádření komise nemohl postoupit do dalšího kola především kvůli málo rozpracovanému projektu. Komise se shodla, že město začalo s přípravami pozdě. V přihlášce se nepříliš počítalo se zapojením občanů města a studentů. Mezi další slabiny patřil rozpočet, komunikační strategie nebo špatně rozpracovaná evropská dimenze. Také Plzni bylo po prvním kole doporučeno, aby ještě více rozpracovala evropskou dimenzi. Naopak velice kladně byla hodnocena originální prezentace při předvýběrovém řízení a z pohledu projektu byla pozitivně

⁴⁷ Zpráva z 1. kola soutěže o titul „Evropské hlavní město kultury 2015“ v České republice. *Výběr Evropského hlavního města kultury pro rok 2015 v České republice*. [online]. © 2007 Ministerstvo kultury. [cit. 13.3.2016]. Dostupné z: http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/Preselection-report-CZ_2015_CS.pdf.

⁴⁸ Tamtéž.

hodnocena kulturní infrastruktura města, blízkost města k německým hranicím nebo dlouhodobé vztahy s jinými evropskými zeměmi.⁴⁹

Výběrové řízení se uskutečnilo 8. září 2010 na Ministerstvu kultury České republiky v Praze. Komise sestávala z 5 evropských členů a 6 národních členů. Obě města měla 10 členná zastoupení. Opět byl nejprve prostor pro prezentace a poté na otázky a odpovědi. Oba projekty byly hodnoceny dle kritérií stanovených v čl. 8 Rozhodnutí – tj. „evropský rozměr“ a „město a občané“. Komise také posuzovala, zda je reálné projekty uskutečnit do začátku roku 2015. Komise nezapomněla upozornit, že „*nejde pouze o to, co představuje udělení titulu Evropské hlavní město kultury pro to které město, ale také o to, jaký přínos bude mít ono město pro Evropu*“⁵⁰. O vítězství města Plzně bylo informováno prostřednictvím tiskové konference.

Plzeň byla hodnocena jako město, jež lépe odpovídá cílům a kritériím akce. Pozitivně bylo hodnoceno zapojení politických představitelů města a úřadů do projektu, bez ohledu na politickou příslušnost, tým profesionálních lidí, vysoce kvalitní program či jasný a realistický rozpočet. Díky tomu všemu získala Plzeň většinu hlasů, a komise město doporučila na jmenování *Evropského hlavního města kultury* pro rok 2015.⁵¹

Nejprve výběrová komise oznámila výsledek Ministerstvu kultury České republiky a Evropské komisi, poté vláda ČR oficiálně schválila návrh města Plzně na titul EHMK pro rok 2015. Bylo to oznámeno i Evropskému parlamentu, Radě EU, Evropské komisi a Výboru regionů. Rada ministrů EU poté oficiálně jmenovala Plzeň *Evropským hlavním*

⁴⁹ Zpráva z 1. kola soutěže o titul „Evropské hlavní město kultury 2015“ v České republice. *Výběr Evropského hlavního města kultury pro rok 2015 v České republice*. [online]. © 2007 Ministerstvo kultury. [cit. 13.3.2016]. Dostupné z: http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/Preselection-report-CZ_2015_CS.pdf.

⁵⁰ Zpráva z 2. kola soutěže o titul „Evropské hlavní město kultury“ pro rok 2015 v České republice. *Zpráva z konečného výběru*. [online]. © 2007 Ministerstvo kultury [cit. 5.3.2016] Dostupné z: http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/Zprava-z-konecneho-vyberu_EHMK-2015-CZ_CS.pdf.

⁵¹ Tamtéž.

městem kultury pro rok 2015, a to na svém jednání v České republice v květnu 2011.⁵²

Od oficiálního jmenování až po zahájení celé akce probíhala tzv. monitorovací fáze. Monitorovací výbor byl složen ze 7 členů komise, kteří byli jmenováni evropskými institucemi. Proběhly celkem dvě schůze monitorovacího výboru, jedna na konci roku 2012, druhá na jaře 2014. Cílem monitorování bylo zjistit a posoudit, zda město Plzeň dostalo svým závazkům, splnilo kritéria akce a uplatnilo doporučení, jež dostalo od výběrové komise, monitorovacího a poradního výboru. Pouze v případě, že jsou výše zmíněné podmínky splněny, může být městu udělena *Cena Meliny Mercouri*. Pokud se tak stane, jako v případě Plzně, dostane město 3 měsíce před začátkem projektu cenu v podobě finanční částky 1,5 milionu eur, jež je hrazena prostřednictvím programu Evropské unie *Kultura*.⁵³

3.3 Identita města Plzně

Jedním z cílů této práce je zaměřit se na zapracování identity města Plzně do projektu EHMK. Pokud existuje takový projekt jako *Evropské hlavní město kultury*, který má mimo jiné podle Evropské unie pozitivní vliv na obnovu města a jeho kulturního života, musí se zákonitě pracovat s tím, co je pro město charakteristické a jaké je. Pouze tak mohou být podniknuty kroky k jeho zlepšení ve výše zmíněných oblastech. Tato podkapitola bude pojednávat o tom, jakým způsobem byla identita města definována jeho představiteli, kteří pracovali na přihlášce města Plzně do soutěže o titul *Evropské hlavní město kultury 2015*.

⁵²Zpráva z 2. kola soutěže o titul „Evropské hlavní město kultury“ pro rok 2015 v České republice. *Zpráva z konečného výběru*. [online]. © 2007 Ministerstvo kultury [cit. 5.3.2016] Dostupné z: http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/Zprava-z-konecneho-vyberu_EHMK-2015-CZ_CS.pdf.

⁵³Tamtéž.

Nyní se podíváme na několik charakteristických rysů, jež byly Plzni přisouzeny ve výše zmíněné přihlášce, tzn., jakým způsobem byla identita města definována zástupci města Plzně.

Plzeň byla charakterizována jako město, které je celkem nedůvěřivé k novinkám, což se týkalo už samotné kandidatury města do projektu. Představitelé města se to snažili překonat veřejným dialogem s obyvateli města. Hlavní snahou bylo představit projekt tak, aby ho Plzeňané přijali za svůj a podporovali ho.

Další charakteristický rys Plzně vyplývá z její polohy. Už v historii bylo město významnou křižovatkou na cestě do Evropy. Docházelo tady také ke střetávání české, židovské a německé kultury a křesťanského a židovského vyznání.⁵⁴ Bude zajímavé sledovat, zda se blízkost německých hranic nějak odrazila v programu EHMK. Byly vytvořeny akce zaměřující se na česko-německé vztahy?

V současnosti je Plzeň označována jako místo „*kde je příjemné studovat, pracovat a žít*“⁵⁵. Odkazuje to na multikulturní a kreativní atmosféru, která ve městě panuje. Na jedné straně je to rozvoj vzdělání, kdy Západočeská univerzita v Plzni, navazuje na industriální i kulturní tradici města. V tomto směru Plzeň navazuje na tradici známých značek, jako např. Škoda, Plzeňský Prazdroj, Bohemia Sekt Starý Plzenec nebo likérka Stock Plzeň – Božkov. Po kulturní stránce město dodnes navazuje na divadelnické a loutkářské tradice města Plzně, celoroční nabídka festivalů poté odkazuje i na další žánry, jako např. filmový festival *Finále*, *PilsnerFest*, *Žebřík*, *Bohemia JazzFest*, *Skupova Plzeň* nebo *Mezinárodní festival Divadlo*.⁵⁶

Z hlediska architektury má Plzeň významné kulturní památky jak sakrální, tak profánní povahy. Mezi významné architekty, kteří svými díly utvářeli a utváří podobu a identitu Plzně patří Hanuš Zápál, jenž je autorem mnoha veřejných budov, rodinných domů, ale i oprav památek.

⁵⁴ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015*. s. 20-21.

⁵⁵ Tamtéž, s.19.

Dalším architektem, který v Plzni zanechal svou stopu, byl Adolf Loos. Tento světoznámý architekt tvořil bytové interiéry pro bohaté plzeňské rodiny, dodnes se jich dochovalo osm.⁵⁷

Posledním rysem, na který byl v přihlášce kladen důraz, je přítomnost migrantů. Ti do Plzně přicházeli od 90. let. Právě projekt EHMK se stal možností, jak se ještě více zaměřit na integraci imigrantů a jejich zapojení do společenského a kulturního života města.⁵⁸

Identita města Plzně, tak jak byla popsána v přihlášce do soutěže o titul EHMK, je na jedné straně opatrná k novinkám, ale na druhou stranu má možnost být velice multikulturní a kreativní. Plzeň je město, které se může opřít o výrazné vlivy z historie, ať už v oblasti průmyslu nebo kultury. Na druhé straně je v Plzni díky univerzitě spousta mladých lidí dodávajících městu moderní náboj. Z přihlášky je patrné, že Plzeň má ambice stát se mladým a moderním městem. Titul *Evropského hlavního města kultury* měl tyto snahy ještě více podpořit a proměnit Plzeň v atraktivní město.

Plzeň je tedy město historické, poznamenané osvobozením americkou armádou v roce 1945, což byli Plzeňané nuceni v době komunismu přehlížet. Plzeň je město s tradicemi, na které v současnosti navazuje. Dále je to město univerzitní, k čemuž se váže také výzkum a vývoj. V neposlední řadě je to také město piva, známého po celém světě.⁵⁹

Celková vize města, jak byla představena v přihlášce, je: *„Plzeň jako multikulturní, otevřeně komunikující metropole s vitální a svébytnou uměleckou scénou, s důrazem na živé umění, festivaly, kreativní technologie, design a umění ve veřejném prostoru“*.⁶⁰

⁵⁶ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015. s.20-21.*

⁵⁷ *Tamtéž, s. 20-21.*

⁵⁸ *Tamtéž, s.20-21.*

⁵⁹ *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. Kniha druhá – přehled programu. s. 182.*

⁶⁰ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015. s. 26.*

3.4 Shrnutí

Tato kapitola představila město, jež se pro rok 2015 stalo *Evropským hlavním městem kultury*. Bylo zde popsáno výběrové řízení, kterým Plzeň úspěšně prošla a také důvody, díky kterým Plzeň vyhrála nad Ostravou. Kapitola představila také kulturní zázemí města. Hlavním cílem bylo představit identitu, která bude následně porovnána s prezentací v programu EHMK. Pokud jsou pro město charakterističtí vysokoškolští studenti, bude jim vyhrazen v programu speciální prostor? Pokud bylo město ovlivněno takovým průmyslovým gigantem jako Škodovy závody, jak na to bude program reagovat? Jakým způsobem se to v něm odrazí? Na druhé straně tvůrci programu nesměli zapomenout na důležitá kritéria projektu, jež musí být splněna. Následující kapitola se bude zabírat představením programu *Evropského hlavního města kultury 2015*, který bude následně analyzován. Cílem je zjistit, jak se protnula identita města s kritérii akce, jako je evropská dimenze a zapojení domácích i zahraničních obyvatel.

4 EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO KULTURY PLZEŇ 2015

Pro přípravu a realizaci projektu *Plzeň Evropské hlavní město kultury 2015* byla založena 21. října 2010 nezisková organizace *Plzeň 2015, o. p. s.*⁶¹ Ředitelem společnosti *Plzeň 2015, o. p. s.* se stal Jiří Suchánek, programovým ředitelem Jiří Sulženko a uměleckým šéfem Petr Forman. Společně s *Plzní 2015, o. p. s.* se na přípravách projektu podílely další městské, krajské, národní i mezinárodní organizace a instituce.⁶²

Co Plzeň od projektu EHMK očekávala? Na oficiálních internetových stránkách *Plzně 2015* je pod očekáváním shrnutí dosavadních výsledků předchozích ročníků projektu a s nimi příklady úspěšných měst, jako Liverpool nebo Graz. Jako hlavní ukazatel úspěšnosti projektu je zde prezentováno zvýšení počtu návštěvníků a zisky pramenící z nárůstu turismu.⁶³ To odkazuje k fenoménu, jenž už v této práci byl zmíněn, a to, že se kulturní idea projektu přesunula spíše k ekonomickým zájmům. Projekt je zde prezentován jako „*hozená rukavice místním ekonomickým subjektům*“⁶⁴. Ekonomický potenciál projektu je zde rozdělen do tří kategorií. Jedná se o nárůst počtu návštěvníků a s tím spojený prodloužený pobyt návštěvníků Plzně, což se na závěr promítne do přímého vlivu na poskytovatele služeb. Plzeň od titulu očekávala mezinárodní publicitu, která se měla promítnout i na tradiční plzeňské výrobky, od piva, křimického zelí, až po škodovácké tramvaje. Obchodní vztahy měla podpořit také tzv. kulturní diplomacie.

⁶¹ *Plzeň, o.p.s.* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/o-projektu/plzen-2015-ops>.

⁶² *Realizační tým Plzně 2015.* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.cz/cs/o-projektu/organizatori-tym>.

⁶³ *Co přinese titul Evropského hlavního města kultury Plzni a Plzeňskému regionu?* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/o-projektu/co-prinese-titul-evropskeho-hlavniho-mesta-kultury-plzni-a-plzenskemu-regionu>.

⁶⁴ Tamtéž.

Plzeň si pro rok 2015 totiž vybralo mnoho pořadatelů jako místo konání různých kongresů a konferencí.⁶⁵

Jedná se pouze o krátké shrnutí toho, co bylo očekáváno od titulu *Evropské hlavní město kultury*. Oficiální prezentace byla přístupná na oficiálních stránkách projektu všem návštěvníkům a obyvatelům města. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že město projekt prezentovalo především jako možnost zlepšit ekonomickou prosperitu města.

4.1 Program

Plzeň přišla s konceptem *Pilsen, Open Up!*, v češtině *Otevři si Plzeň!* Název neodkazuje jen k plzeňskému pivu, ale je také metaforou otevření se něčemu novému, ať už novým myšlenkám, nápadům, kreativitě, ale zároveň také ve vztahu k občanům a Evropě.⁶⁶

Vybírání akcí a projektů do programu Plzně 2015 probíhalo podle předem připravených kritérií. Prvním z nich bylo, aby daná akce či projekt splňovala kritérium evropského rozměru, a to jak po obsahové stránce, tak také po stránce kvality a úrovně. Plzeň se už ve své přihlášce zavazovala ke splnění tohoto kritéria, proto je pochopitelné, že i vybrané akce musely toto kritérium splnit. V tomto ohledu byly podporovány projekty, jež stavěly na spolupráci evropských tvůrců nebo se zabývaly evropskými tématy. Druhým hlediskem, na které se přihlíželo při sestavování programu, byla participace občanů. Jednak se občané mohli zapojit prostřednictvím otevřených výzev nebo také měli možnost zapojit se do rozhodování, prostřednictvím hlasování o některých projektech. Další možnost zapojení byla pro soukromé firmy, jež si mohly skrze burzu projektů vybrat, do kterých se chtějí zapojit.⁶⁷ Kritéria se shodují s těmi,

⁶⁵ *Co přinese titul Evropského hlavního města kultury Plzni a Plzeňskému regionu?* [online]. [cit.18.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/o-projektu/co-prinese-titul-evropskeho-hlavniho-mesta-kultury-plzni-a-plzenskemu-regionu>.

⁶⁶ *Nejvíce kladené otázky.* [online]. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/content/nejvice-kladene-otazky>.

⁶⁷ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015.* s. 153.

keré město Plzeň muselo splnit pro získání titulu. Zároveň byla tato kritéria neustále monitorována v přípravných fázích a po skončení projektu jsou nadále hodnocena. Nejedná se tudíž o nic nového podle čeho by *Plzeň 2015, o. p. s.* vybírala projekty. Jsou to neustále ty samá kritéria.

Celý program *Plzně – Evropského hlavního města kultury 2015* našel předlohu ve čtyřech plzeňských řekách slévajících se dohromady a tvořících jednu silnou řeku. Symbolicky byly čtyři řeky nahrazeny čtyřmi „základními proudy“, neboli tématy tvořící celý program EHMK v Plzni. Jedná se o témata: *Umění a technologie, Vztahy a city, Tranzit a menšiny, Příběhy a prameny*. Prostřednictvím vlajkových projektů pak byla tato témata dále rozpracována.

Čtyři řeky neboli proudy byly zapracované do loga (viz. Obrázek č. 1), které Plzeň využívala v době své kandidatury na Evropské hlavní město kultury 2015. Od září 2012 začala Plzeň používat nové logo (viz. Obrázek č. 2), tvořící název města a stylizovaný letopočet. Číslice pět je tvořena pěti puntíky, opět představující čtyři řeky vlévající se v jednu, pátou. Barvami loga jsou černá, zelená a růžová.⁶⁸

4.1.1 Čtyři proudy

1. proud - *Umění a technologie*

Proud *Umění a technologie* vychází z toho, co je charakteristické pro město Plzeň, a to je průmysl, řemeslo a byznys. Tento proud byl zaměřen na vytváření udržitelných pracovních míst v kreativním a kulturním odvětví. Nápomoci k tomu mělo *Centrum na podporu kreativního podnikání – kreativní inkubátor DEPO Cukrovarská*. Z kulturních akcí pod tento proud spadaly akce jako například výstava

⁶⁸ *Plzeň mění logo pro Evropské hlavní město kultury*. [online]. 1991-2016 © grafický časopis Font. [cit. 25.3.2016]. Dostupné z: <http://www.font.cz/logo/plzen-zacne-od-zari-pouzivat-nove-logo-pro-prezentaci-jako-evropske-hlavni-mesto-kultury.html>.

Jiřího Trnky, festival *Sezóna nového cirkusu* nebo vlajkový projekt *Továrny na představitost* odkazující na průmyslové odvětví v Plzni.⁶⁹

2. proud - *Vztahy a city*

Druhý proud s názvem *Vztahy a city* se zaměřoval na veřejný prostor. Nejen na to, jak veřejný prostor vypadá, ale také na lidi, kteří se v něm pohybují, od občanů města až po úředníky či architekty. Pod tento proud spadal vlajkový projekt *Veřejný prostor* s dílčími projekty, jako *Pěstuj prostor*, *Den Meliny Mercouri s Evropským dnem sousedství* nebo přehlídka *Zen Plzeň – Město jako výstava*. Dalším vlajkovým projektem spadajícím pod toto téma je *Skryté město*.⁷⁰

3. proud – *Tranzit a menšiny*

Proud *Tranzit a menšiny* se zaměřoval na menšiny, které žijí okolo nás, nebo naopak daleko od nás, ale také odkazoval na Plzeň jako na tranzitní oblast, přes kterou je možné cestovat dál do Evropy. Do tohoto proudu je řazen vlajkový projekt *Gottfried Lindauer*.⁷¹

4. proud – *Příběhy a prameny*

Poslední čtvrtý proud s názvem *Příběhy a prameny* měl symbolicky spojit všechna předchozí témata. Zároveň zde měly být vyzdvihnuty významné osobnosti spojené s Plzní, například Adolf Loos nebo Ladislav Sutnar.⁷²

4.1.2 Vlajkové projekty

1. vlajkový projekt – *Sezóna nového cirkusu*

Projekt představuje nejnovější trendy evropské cirkusové scény. Program sestavil umělecký šéf Petr Forman, který má se svým bratrem Divadlo Bratří Formanů a s tímto žánrem má bohaté zkušenosti. Pozval

⁶⁹ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s. 30-31.

⁷⁰ Tamtéž, s. 30-31.

⁷¹ Tamtéž, s. 30-31.

⁷² Tamtéž s. 30-31.

do Plzně nejzajímavější soubory současnosti, mezi nimi například švýcarského provazochodce a akrobata Davida Dimitriho, který také vystoupil v rámci Slavnostního zahájení. Mezi další umělce patří trojice performerů ze Španělska *PsiRC*, francouzské uskupení *Cirque Trottola & Petit Théâtre Baraque*, z tuzemských se v rámci projektu představilo duo *Dae Men* či *Cirk La Putika*.⁷³

2. vlajkový projekt – *Veřejný prostor*

Veřejný prostor je projekt, do kterého byli zařazeni všichni pomyslní uživatelé prostoru, ať už běžní občané města, umělci nebo úředníci. V rámci sekce *Veřejný prostor* se představila nová podoba projektu *Pěstuj prostor*, jenž se v Plzni koná pravidelně. Zaměřuje se na zlepšování veřejného prostoru v Plzni, se snahou co nejvíce zapojit obyvatele, a podnítit v lidech snahu přicházet s vlastními nápady. Součástí vlajkového projektu jsou i další akce, jako například *Zen Plzeň – Město jako výstava*, *Festival světla*, *Kontejnery k světu*, *Evropský den sousedů* či *Zaniklé a ohrožené kostely*.⁷⁴

3. vlajkový projekt – *Skryté město*

Projekt *Skryté město* se dělí do 4 dílčích částí – digitální mapa, mobilní aplikace, rodinné fotoalbum a pohostinnost.⁷⁵ Tato část programu EHMK asi nejvíce zapojuje obyvatele města Plzně. *Skryté město* je netradiční průvodce po Plzni, který provede návštěvníky historií i současností Plzně prostřednictvím vzpomínek a zážitků samotných Plzeňanů. Bylo vybráno 7 z nich, kteří pomocí interaktivní mobilní aplikace provedou návštěvníky nevšedními zákoutími města. Další osobní příběhy, veselé historiky a zajímavé události jsou zaznamenány v mapě *Skrytého města*, jež je pro návštěvníky k dispozici v digitální i tištěné podobě. Projekt *Plzeňské rodinné fotoalbum* se zaměřil na sestavení obrazu města Plzně pomocí fotografií plzeňských občanů. V rámci *Plzeňské*

⁷³ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s. 34-41.

⁷⁴ Tamtéž, s.42-47.

⁷⁵ *Skryté město*. [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzen2015.cz/cs/projekty/skryte-mesto>.

pohostinnosti byly uskutečněné *Sousedské procházky*, které se snažily představit další zajímavá zákoutí města Plzně, která často ani nejsou běžně přístupné veřejnosti.⁷⁶

4. vlajkový projekt – *Továrny na představivost*

Jak už bylo několikrát řečeno, k Plzni neodmyslitelně patří průmysl. Tuto industriální tvář města představuje projekt *Továrny na představivost*. Návštěvníkům byly zpřístupněny některé průmyslové areály v Plzni – Papírna, Kreativní zóna DEPO2015, areál Škody Plzeň. Ty, které se návštěvníkům otevírají pravidelně, jako například Plzeňský Prazdroj, připravily nové akce. Mají ukázat propojenost úspěšných plzeňských podniků s prostředím. V DEPO2015 proběhla výstava *DOMUS Poutní místo designu*, kde vystavovateli byli osobnosti současného evropského designu. Dále zde probíhala do ledna 2016 výstava *Rodinného fotoalba* nebo výstava sochaře Čestmíra Sušky *reSTART*, vystavující sochy vytvořené z vyřazených kovových objektů. Plzeňský Prazdroj uspořádal ve svém areálu koncerty a speciální prohlídky.⁷⁷

5. vlajkový projekt – *Jiří Trnka a svět animace*

Tento vlajkový projekt odkazuje na tradici loutkářství v Plzni a především na velikou osobnost toho uměleckého odvětví a plzeňského rodáka, Jiřího Trnku. V rámci tohoto projektu byly uvedeny dvě výstavy – *Ateliér Jiřího Trnky*, ve které je Trnka představen jako tvůrce animovaných filmů, malíř, sochař a ilustrátor. Výstava *Zahrada 2* odkazovala na Trnkovu pohádkovou knížku pro děti, pro něž byla výstava primárně určena. Zároveň byla v rámci filmového festivalu *Finále Plzeň* divákům představena digitalizovaná podoba Trnkova filmu *Staré pověsti české*.⁷⁸

6. vlajkový projekt – *Gottfried Lindauer*

Gottfriedu Lindauerovi, plzeňskému rodákovi, který v roce 1874 odešel na Nový Zéland, věnovala Západočeská galerie retrospektivní

⁷⁶ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s. 48-49.

⁷⁷ Tamtéž, s. 52-55.

⁷⁸ *Jiří Trnka a svět animace*. [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.cz/cs/projekty/jiri-trnka-a-svet-animace>.

výstavu, jenž se stala dalším vlajkovým projektem EHMK. Její součástí byla unikátní kolekce Lindauerových portrétů maorských obyvatel, která je považována za kulturní dědictví Nového Zélandu. Součástí projektu byla také výstava Bahno, bída a bohémové mapující cestu 83 obyvatel Stodu u Plzně na Nový Zéland v roce 1863.⁷⁹

7. vlajkový projekt – *Barokní krása západních Čech*

Tento vlajkový projekt odkazuje na kulturní bohatství Plzeňského kraje, na období baroka a architekty Santiniho a Dientzenhofera. Festival *9 týdnů baroka* připomínal tyto barokní památky. Festival hostila v průběhu 9 týdnů města Nepomuk, Chotěšov, Klatovy, Tachov, Stříbro, Domažlice, Manětín, a další.⁸⁰

8. vlajkový projekt – *Festivaly a kulturní bohatství Plzně*

Do tohoto vlajkového projektu se zapojily všechny významné kulturní instituce v Plzni se svými tradičními kulturními programy. Divadlo J. K. Tyla s programem *Evropská divadelní sezóna*, Plzeňská filharmonie se svými speciálními koncerty, *Divadelní léto pod plzeňským nebem*, *Plzeňské notování*, *Smetanovské dny 2015*, *Živá ulice*, *Animácie*, *Arabfest*, *Japan Fest 2015*, *Bonjour Plzeň!* a mnoho dalšího.⁸¹

9. vlajkový projekt – *Návrat Ladislava Sutnara*

Další významnou osobností, již byl věnován vlajkový projekt, je Ladislav Sutnar. Cílem projektu bylo připomenout tohoto plzeňského rodáka, jenž působil v USA a kvůli komunistickému režimu u nás nebyl skoro vůbec znám. Ladislav Sutnar byl významný grafický designér, průmyslový návrhář, pedagog a malíř. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších poválečných designerů v Americe. Na projektu se podílela Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara, Západočeské muzeum v Plzni, Galerie města Plzně a společnost Plzeň 2015. V rámci projektu byla uskutečněna výstava Sutnarových *Venuší* v Galerii města Plzně, výstava Sutnarovy knižní tvorby v Galerii Ladislava Sutnara či

⁷⁹ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s. 60-63.

⁸⁰ Tamtéž, s. 64-67.

otevřena expozice tvorby Ladislava Sutnara v Západočeském muzeu v Plzni.⁸²

4.1.3 Slavnostní zahájení a zakončení EHMK

Slavnostní zahájení, během něhož se Plzeň oficiálně stala Evropským hlavním městem kultury, proběhlo 16. - 18. ledna 2015. Oficiální název zahájení byl *Symfonie zvonů*, což odkazovalo na nové zvony ve věži katedrály sv. Bartoloměje na náměstí Republiky. *Slavnostní zahájení* bylo v režii uměleckého ředitele projektu Petra Formana. Občané Plzně se mohli zapojit do jednoho ze čtyř průvodů, představující čtyři proudy, které mířily z různých částí města na náměstí Republiky. Jejich příchodem začalo slavnostní zahájení. Součástí zahájení byl doposud největší videomapping v České republice. Promítalo celkem 11 projektorů na plochu 5.000 m². Přejechem švýcarského provazochodce Davida Dimitriho nad hlavami návštěvníků na náměstí odstartoval první zvonění nových zvonů – Bartoloměje, Marie, Jana a Hroznaty. Zvony se do katedrály vrátily po 70 letech, a to díky tři roky trvající veřejné sbírce. Současně se rozezněly zvony jak v Plzni, tak v dalších 14 evropských městech. Slavnostní program k příležitosti zahájení EHMK v Plzni sledovalo na 25 tisíc diváků.⁸³

Slavnostní ukončení projektu Evropského hlavního města bylo na rozdíl od zahájení rozprostřeno do celého jednoho týdne, kdy byly uspořádány různorodé kulturní akce. Organizátoři projektu tímto týdnem chtěli poděkovat všem, kteří se nějakým způsobem na projektu podíleli, od partnerů projektu až po širokou veřejnost. Během slavnostního zakončení se uskutečnil například Vánoční koncert Orchestru Václava Hybše, oslava 145. narozenin Adolfa Loose, snowboardové závody

⁸¹ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihy druhá – přehled programu*. s.68-85.

⁸² *Návrat Ladislava Sutnara*. [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/sutnar>.

⁸³ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojdte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 22.

Horsefeathers City Jib nebo operní gala večer Plzeňské filharmonie s Adamem Plachetkou. Další akcí byl zápis do České knihy rekordů s nejdelším fotoalbem čítajícím 2 861 fotografií. Tyto fotografie byly pořízeny v Plzni během roku 2015. Těmito akcemi se Plzeň rozloučila s titulem *Evropské hlavní město kultury 2015*.⁸⁴

4.1.4 Shrnutí

Všechny akce pořádané v rámci *Plzně – Evropského hlavního města kultury 2015* spadaly do výše popsanych proudů a vlajkových projektů. Program vyzdvihl jak významné plzeňské osobnosti (Jiří Trnka, Gottfried Lindauer, Ladislav Sutnar), tak obyčejné obyvatele města (projekt *Skryté město, Plzeňské rodinné fotoalbum*). Velkou roli zde hrála také průmyslová historie města (*Továrny na představitost*) a snaha pozvednout a podpořit kreativní průmysl (Kreativní zóna DEPO2015). Velký prostor byl dán evropským umělcům či novým evropským trendům (*Sezóna nového cirkusu*).

4.2 Dobrovolnictví - Klub strážných andělů

Dobrovolnictví bylo a je důležitou součástí nejen *Evropského hlavního města kultury v Plzni 2015*, ale i dalších kulturních akcí. Je definováno jako „vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně. Dobrovolník dává vědomě část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena.“⁸⁵

Jak bylo uvedeno už v přihlášce, město muselo prokázat, jakým způsobem bude zapojovat veřejnost do projektu EHMK. *Klub strážných*

⁸⁴ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 136.

⁸⁵ MÜLLEROVÁ, Magdalena (ed.). *Dobrovolníci pro kulturu: dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. s. 10.

andělů je jednou z možností, jak je obyvatelům Plzně umožněno zapojit se blíže do pořádání *Evropského hlavního města kultury* v Plzni. *Klub strážných andělů* je „otevřená platforma, pro širokou veřejnost, pro všechny, kteří milují své město a chtějí pomoci jeho rozvoji na účasti na projektu *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015*“⁸⁶. K tomu odkazuje také podtitul *Klubu strážných andělů* „Kulturu vytváříme společně“.⁸⁷

Symbol anděla odkazuje na znak města Plzně, zároveň je anděl na katedrále sv. Bartoloměje symbolem splněných přání. Klub si jako své cíle vytyčil zapojit obyvatele Plzně do projektu a tím výrazně pomoci k rozvoji města a celého Plzeňského kraje prostřednictvím kultury. Tento program nemá skončit rokem 2015, dobrovolníci se mají i nadále podílet na rozvoji města a pomáhat s pořádáním kulturních akcí.⁸⁸

V rámci dobrovolnictví byla zařazena do programu EHMK v Plzni událost nazvaná *Anděl Fest*. Tato akce se konala už v roce 2014, kdy cílem bylo připravit město Plzeň na nadcházející události v roce 2015. V rámci tohoto festivalu se dobrovolníci zapojovali do projektů na zkrášlení města a vylepšení veřejných prostor. Akce byla určená jak jednotlivcům, tak například školám, které mohly přijít s vlastním projektem na zlepšení svého okolí.⁸⁹

Dobrovolníci z *Klubu strážných andělů* se mohli zapojit do pomoci s organizováním kulturních akcí projektu EHMK při distribuování informací o kulturních událostech, pomoci pečovat o návštěvníky a hosty atd. Dobrovolníci se také mohli podílet na psaní reportáží z kulturních akcí, fotografování, psaní recenzí apod. K tomuto účelu slouží Blog Klubu strážných andělů s názvem *Plzeň vašima očima*.⁹⁰

⁸⁶ *Klub strážných andělů*. [online]. © Andělé Plzeň. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z:<http://www.andeleplzen.cz/index.php?id=klub-straznych-andelu>.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ *Anděl Fest 2014*. [online]. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/andelfest2014>.

⁹⁰ *Plzeň vašima očima*. Blog Klubu strážných andělů. [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzenvasimaocima.mablog.eu/>.

Symbolem Klubu strážných andělů je žluto-černá barva, ve které je vyvedeno i logo (viz. Obrázek č. 3). Zapojení dobrovolníků probíhalo krátkodobě i dlouhodobě. Celkem se do dobrovolnického programu zapojilo na 500 lidí. Jsou do toho započítáni i dobrovolníci z předchozích let, kdy probíhaly přípravné fáze projektu. Na slavnostním zahájení projektu EHMK v Plzni v lednu 2015 se podílelo na 200 dobrovolníků. Od ledna do května 2015 dobrovolníci věnovali aktivitám spojeným s EHMK na 3 tisíce hodin.⁹¹

4.3 Nové budovy

V rámci proměny infrastruktury byly v letech 2010-2015 v Plzni vybudované některé nové objekty, jež měly podpořit kandidaturu města a zároveň poskytnout nové prostory pro program EHMK v roce 2015. Ještě v *Programu projektu Kniha první* z konce roku 2013 byl za jednu z nejzásadnějších investic do projektu EHMK prezentován projekt rekonstrukce bývalého pivovaru a kasáren Světovar.⁹² Světovar se měl stát novou uměleckou čtvrtí 4x4 Cultural Factory. Zrekonstruována budova měla sloužit pro pořádání koncertů a kulturních událostí. Součástí nového areálu měl být také Archiv města Plzně. Po začátku rekonstrukce však bylo zjištěno, že na izolaci stěn budovy byl použit nebezpečný dehet a ani konstrukce nebyly zcela v pořádku.⁹³ V prosinci 2014 bylo zastupiteli města odsouhlaseno, že rekonstrukce areálu a přestavba na kulturní fabriku a archiv bude zastaveno. Projekt Světovaru byl jedním ze základních projektů Plzně 2015, a proto byly ohroženy i dotace, jež mělo

⁹¹ *Přehled programu červenec- září: Plzeň 2015: Evropské hlavní město kultury*. s. 14.

⁹² Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Program projektu. Kniha první*. s. 17-18.

⁹³ NEDVĚD, Jaroslav. Plzeň řeší průšvih, plány na vznik kulturní fabriky Světovar se hrouť. *iDnes.cz* [online]. © 1999-2016 MARFA, a.s. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z: http://plzen.idnes.cz/plzen-svetovar-kulturni-fabrika-projekt-fpo-/plzen-zpravy.aspx?c=A140521_152219_plzen-zpravy_pp.

město získat. Jako náhradní řešení byl vybrán areál bývalého depa v Cukrovarské ulici.⁹⁴

4.3.1 DEPO2015

Od konce srpna 2014 byl bývalý areál Dopravního podniku města Plzně prázdný, a tak částečně převzal roli kulturní fabriky po Světovaru.⁹⁵ Objekt DEPA byl vypůjčen městem Plzeň a společností *Plzeň 2015, o. p. s.* do konce roku 2017 s možností dalšího prodloužení. Objekt tak nesloužil jen pro rok 2015, ale měl by být využíván i nadále pro udržitelné projekty Plzně 2015. Objekt se skládá ze dvou částí, z autobusové haly a haly těžkých oprav, další částí jsou potom menší haly, jako bývalá lakovna, truhlárna, klempírna, atd.⁹⁶

Kreativní zóna DEPO2015 je sídlem několika programů. Prvním z nich je *Centrum kreativního podnikání*. Jedná se o službu pro profesionály, kteří si mohou pronajmout místo ve sdílené kanceláři, tzv. coworkingu. Cílem je spojit lidi pracující v kreativním průmyslu tak, aby docházelo k vzájemnému obohacování. Součástí centra je také program *Kreativní Inkubátor*. Tento program je speciálně určen pro mladé kreativní firmy, jež stojí na svém začátku a chybí jim potřebné znalosti, dovednosti nebo kontakty, aby mohly svůj business dále rozvíjet. *Kreativní Inkubátor* je zpoplatněný vzdělávací program, v průběhu kterého lidé získají základy pro podnikání nejčastěji od profesionálů z oboru s bohatou praxí. Program je nejvíce vhodný pro firmy zaměřující se na kreativní odvětví, jako například produkce, animace, grafika, oděvní design, šperkařství, atd. *Centrum kreativního podnikání*, kromě výše

⁹⁴ VESELÁ, Dana. Kulturní fabrika Světovar definitivně končí, archiv bude. *Plzeňský deník* [online]. © VLTAVA-LABE-PRESS, a.s., 2005-2016. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z: http://plzensky.denik.cz/zpravy_region/kulturni-fabrika-svetovar-definitivne-konci-archiv-bude-20141212.html.

⁹⁵ *Informace o projektu Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015*. [online]. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/o-projektu>.

⁹⁶ *DEPO 2015*. [online]. © Plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/prostory-a2>.

zmíněného programu, pořádá další akce pro širší veřejnost jako *Everfund Offline*, *UX Monday*, *Plzeňský business kotel*, *Creative Placemaking Festival* nebo *Design Thinking Festival*.⁹⁷

Součástí DEPO2015 je i tzv. *MAKERSPACE* neboli *Otevřená dílna*. Dílna je vybavena základním ručním i elektrickým náčiním, jež mohou používat jak profesionálové, tak laici z řad veřejnosti. Inspiraci pro dílny vzali autoři ze zahraničních FABLAB, což jsou městské laboratoře a výrobní dílny. Pořádají se zde pravidelné kurzy pro veřejnost na různá témata. Další možností je stát se členem a mít tak možnost využívat prostory a vybavení podle potřeby. Je zde kovodílna, dřevodílna, šicí dílna, elektrodílna, klasická grafická dílna a sítotisková dílna.⁹⁸

Program *OPEN A.i.R.* (= artist in residence) je program na podporu kulturní výměny. Cílem je otevřít plzeňskou kulturní scénu umělcům ze zahraničí a tím podpořit výměnu nápadů, tvůrčích zkušeností, postupů, technik i kontaktů. Program nepomáhá jen zahraničním umělcům tvořit v České republice, ale pomáhá také českým umělcům vycestovat do zahraničí. Využívá se k tomu síť bilaterálních kontaktů, do které spadá Slovensko (*Košice – Evropské hlavní město kultury 2013*), Polsko (*Wroclaw – Evropské hlavní město kultury 2016*), Německo (Řezno, Kulturforum, Postupim), Holandsko (Motel Spatie, Arnhem), Japonsko (Youkobo ArtSpace), Francie (CEAAC, Štrasburk), Maďarsko (Pécs), atd. Program vydává jednou za dva měsíce magazín,⁹⁹ díky němuž je možné sledovat aktuální rezidence. V areálu DEPO2015 má program k dispozici dvě umělecká studia, jež jsou zpřístupněna veřejnosti a návštěvníci se tak mohou s umělci setkat, sledovat je při práci a vidět výstupy jejich práce.¹⁰⁰

⁹⁷ *O Centru kreativního podnikání*. [online]. © Plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/o-centru-a19>.

⁹⁸ *Otevřená dílna/MAKERSPACE*. [online]. © Plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/makerspace>.

⁹⁹ *Magazín OPEN A.i.R.* [online]. [cit. 20.3.2016]. Dostupný z: <https://issuu.com/openairplzen2015>.

¹⁰⁰ *O programu OPEN A.i.R.* [online]. © plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/about-openair-a25>.

Přes více než 50 umělců mělo možnost zúčastnit se do dnešní doby tohoto programu. V době zpracovávání diplomové práce bylo možné potkat v DEPO2015 dvě umělkyně, jež byly v Plzni na rezidenci. První umělkyní je Ewa Glowacka z Wroclawi, která se věnuje grafickému designu a otevřeným workshopům. V Plzni pracuje na projektu *Parallel Structure II.*, jehož cílem je zmapovat a zhodnotit stopu, kterou projekt EHMK v Plzni zanechal na poli nezávislé kulturní scény. Základem jejího projektu je především setkávání a rozhovory s kulturními aktivisty v Plzni. Druhou umělkyní je rakouská fotografka Zita Oberwalder, jež se zajímá o architektonickou a uměleckou fotografii. V současné době pracuje na projektu *Hotel Evropa* o vztahu mezi minulostí a přítomností v souvislosti s historickými a psychologickými hranicemi. Tyto vztahy zkoumá také v Plzni, kde se pokouší převést město a jeho okolí ve fotografie.¹⁰¹

4.3.2 Nové divadlo

Další významnou investicí města Plzně bylo postavení Nové budovy Divadla Josefa Kajetána Tyla. Jeden z hlavních důvodů, proč bylo postaveno nové divadlo, byl fakt, že budova Komorního divadla v Prokopově ulici přestala odpovídat bezpečnostním normám. Výstavba Nové scény začala v červnu 2012, slavnostní otevření divadla proběhlo 2. září 2014. Součástí divadla je Velký sál pro 461 diváků a Malá scéna pro 150 diváků. V nové budově se konala část *Slavnostního zahájení Plzně – Evropského města kultury 2015* a také zde byla některá další vystoupení v rámci EHMK, např. *Les Slovaks* nebo bratři Bubeníčkové. Do budovy se také přesunul *Mezinárodní festival Divadlo*, který se v Plzni

¹⁰¹ *Open A.i.R.* [online]. [cit. 26.7.2016]. © Plzeň 2016, zapsaný ústav. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/open-air-ag17/open-a-i-r-a940>.

koná pravidelně od roku 1993. Celkové náklady na stavbu divadla byly okolo 870 milionů korun.¹⁰²

4.3.3 Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara

Do projektu *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015* se zapojila také Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara, dřívější Ústav umění a designu. V říjnu 2012 se fakulta přesunula do nové unikátní budovy, která díky svému dispozičnímu řešení nabízí velice flexibilní prostor, který lze velice rychle upravit podle potřeb.¹⁰³ Fakultu v současnosti navštěvuje okolo 460 studentů. Na bakalářském stupni nabízí fakulta 19 oborů, na magisterském 8 oborů. Do programu EHMK se fakulta zapojila prostřednictvím Galerie Ladislava Sutnara, již provozuje, dále také pořádáním výtvarných kurzů pro veřejnost, letní školy umění *ArtCamp* nebo kurzů Arts Managementu.¹⁰⁴

4.3.4 Lochotínský amfiteátr

V rámci projektu EHMK došlo také na rekonstrukci lochotínského amfiteátru. Amfiteátr vznikl v 50. letech minulého století a s kapacitou 20 tisíc diváků byl největším venkovním hledištěm v ČR. V minulosti se zde konal legendární festival folku a country *Porta*, v poslední době bylo místo dějištěm studentského majálesu, festivalu *Metalfest* nebo letního kina.¹⁰⁵ Rekonstrukce začala 4. září 2014 a první návštěvníci mohli zrekonstruovaný areál navštívit v červnu 2015. Jedná se o významné kulturní místo, jež se váže k historii a identitě města Plzně. Amfiteátr se bude i nadále využívat na divadelní představení, koncerty a festivaly.

¹⁰² *Nová scéna*. [online]. © Divadlo JKT, Divadlo J. K. Tylla, Plzeň. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/nova-scena>.

¹⁰³ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Kniha druhá – přehled programu*. s. 178.

¹⁰⁴ *Profil FDU*. [online]. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z: <http://www.fdu.zcu.cz/cz/1-profil-fdu>.

¹⁰⁵ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Kniha druhá – přehled programu*. s. 178

Jelikož amfiteátr sousedí s plzeňskou zoo, konají se zde akce s environmentální tematikou, vzdělávací akce apod.¹⁰⁶

4.3.5 Techmania Science Center

Do programu výstavby nových staveb pro Plzeň je řazeno také Techmania Science Center v bývalé nejstarší části Škodových závodů. Techmania v sobě spojuje koncept vědy a zábavy. Návštěvníci zde mají k dispozici interaktivní expozice, konají se zde workshopy a semináře. Nedávno prošel areál rekonstrukcí. V listopadu 2013 zde bylo otevřeno první 3D Planetárium v ČR. Techmanii založila plzeňská Škoda a Západočeská univerzita v Plzni ve spolupráci s Plzeňským krajem a městem Plzní.¹⁰⁷ Techmania není novým objektem vybudovaným přímo pro projekt *Evropského hlavního města kultury*, jeho organizátory je tam však řazen.

4.3.6 Meeting Point

Při výčtu nových budov je dobré také připomenout budovu Meeting Pointu. Vznikla dočasně na náměstí Republiky jako informační centrum EHMK, místo pro prodej vstupenek, konaly se zde tiskové konference, besedy, bylo zde studio pro vysílání Českého rozhlasu a kavárna. Objekt zde stál od září 2014 do poloviny prosince 2015.¹⁰⁸

4.4 Financování

Na financování projektu *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015* se mělo podílet město Plzeň, Ministerstvo kultury ČR, Plzeňský kraj,

¹⁰⁶ *Lochotínský amfiteátr byl slavnostně otevřen.* [online]. © 2016 Statutární město Plzeň. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/aktuality/z-mesta/lochotinsky-amfiteatr-byl-slavnostne-otevren.aspx>.

¹⁰⁷ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Kniha druhá – přehled programu.* s. 179.

fondy EU a počítalo se také se zapojením podnikatelského sektoru. Celkový rozpočet na projekt byl 430 milionů korun. Ministerstvo kultury ČR se podílelo 23 %, přes 91 milionů korun. Nejednalo se o jednorázový příspěvek, ale byly rozděleny mezi roky 2012 až 2015. Samozřejmě nejvyšší částka 40 milionů padla na rok 2015. Město Plzeň se na financování projektu podílelo 218 miliony korun, což činí přes 54 % celkového rozpočtu. Peníze z Evropské unie Plzeň získala jak prostřednictvím fondů EU, tak *Ceny Meliny Mercouri* ve výši skoro 40 milionů korun. Plzeňský kraj se zapojil částkou přes 40 milionů, peníze byly určeny mimo jiné také na projekty, jež vybrala programová rada. Zbylé peníze pocházely z privátního sektoru, počítalo se s použitím peněz za vstupné apod.¹⁰⁹

¹⁰⁸ *Meeting Point.* [online]. [cit. 23.3.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.cz/cs/meetingpoint>.

¹⁰⁹ *Nejvíce kladené otázky.* [online]. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/content/nejvice-kladene-otazky>.

5 ANALÝZA PROGRAMU

Tato kapitola bude analyzovat konkrétní realizaci *Evropského hlavního města kultury v Plzni 2015*. Program bude analyzován ve dvou hlavních kategoriích – Evropský rozměr a Město a občané. Jsou to hlavní kritéria, se kterými bylo pracováno při výběru města kultury pro rok 2015. Jak bylo uvedeno v kapitole Fáze 4 o budoucím vývoji projektu, do budoucna je připraveno mnohem širší spektrum 6 kritérií, se kterými budou města mající zájem o titul EHMK srovnávána. V kapitole o projektu *Evropské hlavní město kultury* byla uvedena obecná analýza tohoto projektu. Jednotlivé dílčí části nebo výstupy budou nyní aplikovány přímo na konkrétní projekt, který se uskutečnil v Plzni. Jedná se o evropský rozměr, zapojení obyvatel, spolupráce s městem Mons a udržitelné projekty.

5.1 Evropský rozměr

Kritérium evropské dimenze bylo již několikrát v této práci zmiňováno. Jedná se o oblast, na kterou je zaměřena velká pozornost ze strany Evropské komise i monitorovací komise. Ve druhé kapitole této diplomové práce byly využity poznatky z výzkumů Roberta Palmera, podle nichž dochází k naplňování Evropského rozměru v šesti hlavních oblastech (vystupování evropských umělců, spolupráce umělců z členských zemí EU, programu na podporu mobility umělců a zařazování evropských témat do programu EHMK, oslavování společné evropské historie a evropského dědictví, vytváření partnerství a kooperací mezi zeměmi EU, propagace evropského turismu). Nyní bude analyzováno, zda se tyto hlavní oblasti vyskytovaly také v programu města Plzně v roce 2015.

Prvním z nich je vystoupení evropských umělců. Z tohoto pohledu kritérium nejvíce splňovaly vlajkové projekty *Sezóna nového cirkusu a Festivaly a kulturní bohatství Plzně*. V rámci *Sezóny nového cirkusu* se v Plzni představily kromě tuzemských souborů, soubory z Finska, Francie,

Itálie, Španělska či Švýcarska. Vlajkový projekt také představil evropské umělce. K tomuto účelu byly využity festivaly, jež mají v Plzni svou tradici. Například festival *Mediterránea* přibližující kulturu zemí ležících okolo Středozevního moře (koná se pravidelně od roku 2011) a *Týdny hispánské kultury* (od roku 2010).¹¹⁰ Obě akce pořádá Centrum španělské kultury a vzdělávání. Festival francouzské kultury *Bonjour Plzeň* má svůj počátek v roce 1992, na festivalu se pravidelně podílí také dvě frankofonní partnerská města Plzně – Liège a Limoges.¹¹¹ Dalším festivalem jsou *Bavorské kulturní dny*, které proběhly už v roce 2014.¹¹² Pro využití EHMK byly tedy využity akce, jež mají v Plzni historii a zároveň splňují kritérium účasti zahraničních umělců. Tyto festivaly zapadají také do další kategorie, a to jsou oslavy různých aspektů z evropského dědictví.

Během roku 2015 vystoupily v Plzni také zahraniční hudební umělci, například z USA, kteří přímo nesplňovali kritérium evropského rozměru, ale jejich vystoupení mohla přilákat návštěvníky z celé Evropy. Jedná se například o koncerty legendárních kapel Lynyrd Skynyrd a Deep Purple. Dále folková zpěvačka Suzanne Vega, pozounista Fred Wesley či Al Di Meola, italsko-americký kytarista a skladatel.¹¹³

V oblasti spolupráce s evropskými městy a regiony se Plzeň zavázala k navázání spolupráce s druhým *Evropským hlavním městem kultury 2015* – Monsem. Další spolupráce překročila hranice do Německa, byla navázána spolupráce se sousedním krajem Horní Falc, především s regionem okolo města Řezno. Mezi další partnerská města Plzně patří

¹¹⁰ Centrum španělské kultury a vzdělávání. [online]. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z: <http://www.cskv.cz/>.

¹¹¹ *Bonjour Plzeň!* [online]. © Alliance française de Plzeň. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z: <http://www.alliancefrancaise.cz/plzen/-Bonjour-Plzen-?lang=cs>.

¹¹² *Bavorské kulturní dny 2015*. [online]. [cit. 17.3.2015]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.cz/cs/bavorskedny>.

¹¹³ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 144.

Liège (Belgie), Limoges (Francie), Takasaki (Japonsko), Birmingham (Alabama, USA) a Winterthur (Švýcarsko), Žilina (Slovensko).¹¹⁴

Ke spolupráci Plzeň využila i evropskou kulturní síť, protože město je členem řady kulturních uskupení. Plzeň je například členem mezinárodní sítě *ResArtis* sdružující rezidenční centra z celého světa, skupiny *A Soul for Europe/Duše pro Evropu* atd.¹¹⁵ Vybrané kulturní akce byly vytvořeny ve spolupráci s evropskými partnery, jednalo se především o divadelní představení spolupracující s divadelními soubory divadel ve Francii a Belgii (*Le Tréâtre Du Jeu De Paume, Aix en Provence, Tréâtre Manége Mons*).

Plzeň hostila několik mezinárodních konferencí zaměřujících se na kulturu a Evropu. Jednou z nich byla například konference *A Soul for Europe* v dubnu 2015, která se zaměřovala na propojení místních kulturních aktérů s politiky na celostátní a evropské úrovni. Konference se zúčastnil ministr kultury ČR Daniel Herman, zástupce Evropského komisaře pro kulturu Nymand Christensen, představitel Rady Evropy Gianluca Silvestrini, zástupce Evropské kulturní nadace Philipp Dietachmair, generální sekretářka Asociace evropských festivalů Kathrin Deventer či europoslanec Jiří Pospíšil. Tito lidé zastupující politiky na evropské úrovni diskutovali s představiteli plzeňské nezávislé kulturní scény o tom, jak mohou města a obyvatelé aktivně přispět společné evropské myšlence a jakou hrají občané roli v rozvoji demokracie a svobody.¹¹⁶

Další konference s názvem *30 let Evropských hlavních měst kultury*, se zaměřovala na podobu projektu EHMK. Hlavními tématy byly přínosy projektu EHMK, rozvoj měst a turismu, aktivní zapojení občanů. Dále se v roce 2015 uskutečnil již druhý ročník konference *Open Up*, s podtitulem *creative placemaking festival*. Konference se opět konala na

¹¹⁴ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015*. s. 39-43.

¹¹⁵ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Kniha druhá – přehled programu*. s. 162-163.

¹¹⁶ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojdte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. 66.

dvou místech, v Praze v Centru současného umění DOX a v Plzni v DEPO2015. Konference byla organizována ve spolupráci *Aspen Institute Prague* s Plzní 2015. Hlavní diskutovaná témata byla o oživování měst za využití kultury a lidské kreativity, digitální nástroje pro správu měst, nové způsoby financování, podoba kulturních institucí pro 21. století či spolupráce soukromého, veřejného a občanského sektoru při inovaci ve městech.¹¹⁷

V neposlední řadě zde budou zmíněny ještě některé mezinárodní festivaly. Prvním z nich je festival *Khamoro*, což je jeden z největších romských festivalů na světě. Do Plzně přivezli organizátoři taneční workshopy, ukázky výroby šperků, základy romských dějin a romského jazyka či galakonzert gypsy jazzu.¹¹⁸ *Mezinárodní folklórní festival CIOFF® Plzeň 2015* uvedl folklórní soubory z Bulharska, Kypru, Německa, Polska, Portorika, Slovenska i Velké Británie. Hlavním cílem tohoto festivalu bylo představit plzeňským divákům nové směry v lidovém tanci a hudbě.¹¹⁹ Současnou rockovou hudební scénu zastupoval festival *Rock for People Europe*. *Rock for People* je znám jako jeden z největších rockových festivalů v České republice. V roce 2015 se festival rozdělil na dvě odnože, tradiční *Rock for People* v Hradci Králové a speciální evropskou verzi v Plzni v areálu DEPO2015. V Plzni vystoupilo na 80 kapel a DJs ze zemí EU, jako příklady lze uvést Motorhead, Parovoz Stella či Petera Dohertyho.¹²⁰

Další akcí, kterou na sebe mohla Plzeň upozornit v rámci Evropy, byl přímý přenos taneční soutěže *Eurovision Young Dancers* z Nového divadla v srpnu 2015. Soutěž byla vysílána v České televizi, ale zároveň i v dalších zahraničních televizích v Evropě.¹²¹ Česká republika vůbec poprvé v historii hostila tuto soutěž, které se mohou zúčastnit mladí

¹¹⁷ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*, s. 135.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 78.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 80.

¹²⁰ Tamtéž, s. 102.

¹²¹ Tamtéž, s. 84.

tanečníci ve věku 16-21 let ze zemí *Evropské vysílací unie* (The European Broadcasting Union). Soutěže se zúčastnili mladí tanečníci z Albánie, Malty, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Slovenska, Slovinska, Švédska a České republiky.¹²² Druhou taneční událostí byl *Mezinárodní festival současného tance a pohybového divadla – TANEC PRAHA 2015 v Plzni*. Vystoupili tanečníci z Plzně, České republiky i ze zahraničí. Největší pozornost byla věnována vystoupení německého tanečního souboru *Sasha Waltz & Guests*. Na přípravách festivalu se podílela Plzeň 2015 s *Goethe Institutem*.¹²³

Z výše uvedeného vyplývá, že v Plzni také byly využity hlavní oblasti, tak jak je určil Robert Palmer, na splnění kritéria Evropského rozměru. Plzeň ve svém programu nabídla vystoupení zahraničních umělců, vytvořila programy na podporu mobility evropských umělců, přičemž některé z nich budou pokračovat i v budoucnu (viz DEPO2015). Plzeň využila ke spolupráci partnerská města, se kterými dlouhodobě spolupracuje, ale také došlo k příslibu dalšího rozšíření a prohloubení spolupráce zejména se sousedním bavorským regionem.

5.2 Město a občané

Jak bylo popsáno v analýze samotného projektu *Evropské hlavní město kultury*, kritérium Město a občané je dalším důležitým bodem posuzovaným při kandidatuře města. V tomto kritériu se střetává požadavek toho, aby město vytvořilo program zajímavý pro zahraniční turisty z celé Evropy, ale zároveň musí přilákat místní obyvatele, aby se do projektu zapojili.

Jelikož se jedná o tak důležité a posuzované kritérium, je mu dán veliký prostor už v samotné přihlášce města. V první části o tom, jak

¹²² *Eurovision Young Dancers*. [online]. © European Broadcasting Union 2004-2016. [cit. 25.7.2016]. Dostupné z: <http://www.youngdancers.tv/page/pilsen-2015>.

¹²³ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojdte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 86.

přilákat zahraniční turisty se Plzeň zaměřila na čtyři základní oblasti. Jedná se o otevřenost, inovaci a inspiraci, atraktivitu, propagační a marketingovou kampaň.¹²⁴

První oblast připomíná slogan celého projektu EHMK v Plzni, tedy otevřenost. Program se tímto chtěl otevřít spoluprací s evropskými umělci na společných projektech, jejichž výsledky by byly prezentovány v Plzni. Prezentace společných evropských projektů měla vyzývat zahraniční turisty k návštěvě Plzně. Druhá oblast založená na inovaci a inspiraci se snažila o propojení umění a kultury s moderními technologiemi. Jedná se o velice zajímavé téma jak pro Plzeň, tak potažmo celou Českou republiku. Plzeň je známá svým kvalitním průmyslem, na druhou stranu improvizace odkazuje na éru socialismu a domácího kutilství. Ke vzbuzení zájmu turistů ze zahraničí měla přispět také atraktivita nabízeného programu. Tu měla zabezpečovat sympozia a další různé festivaly, s předními tvůrci a experty ze zahraničí, i České republiky. Poslední oblastí, která měla zvat do Plzně turisty, bylo zaměření na propagaci projektu v zahraničí. K tomu měly být využity neotřelé způsoby komunikace. Došlo k prezentacím plzeňských tvůrců na evropských festivalech, byla vytvořena skupina tzv. ambasadorů Plzně 2015, která byla složena z významných plzeňských tváří z oblasti vědy, kultury i společenského života.¹²⁵ Na program *Evropského hlavního města kultury v Plzni* tak zvali například grafický designer Aleš Najbrt, hudebník Dan Bárta či výtvarník Milan Knížák.¹²⁶

Pod kritérium Město a občané spadá také zapojení obyvatel města a okolního regionu. V této práci už byl představen *Klub strážných andělů*, který sdružuje lidi se zájmem o dobročinné aktivity pro EHMK. Jedná se o jednu z možností, jak se lidé mohou zapojit. Plzeň 2015 se snažila navázat na dlouhodobý program města *Program rozvoje kultury v období*

¹²⁴ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015*. s. 78-80.

¹²⁵ Tamtéž, s. 52-57.

¹²⁶ *Přijměte pozvání do Plzně 2015!* [online]. [cit. 3.4.2016]. Dostupné z: <http://pozvanky.plzen2015.cz/>.

2009 - 2019. Město v programu vidělo jednu z hlavních možností, jak zapojit obyvatele do kulturního dění prostřednictvím společného dialogu o kultuře v Plzni. Tím, že se lidé zapojí do debaty o tom, jak bude kulturní život v městě vypadat, chtělo město v lidech vyvolat odpovědnost, tím, že se stanou aktivními participanty. Z dlouhodobějšího hlediska bylo potřeba vytvořit odpovídající zázemí pro kulturní odvětví ve městě. Jak už bylo uvedeno, původně měl tuto úlohu plnit zrekonstruovaný Světovar, jenž byl po problémech s přestavbou nahrazen areálem DEPO2015. Zároveň byla potřeba vytvořit systém podpory vzdělávání a rozvoje uměleckých a tvůrčích činností či systému na finanční podporu.¹²⁷ Největší podporu plzeňského obyvatelstva získaly následující projekty: mobilní aplikace *Skryté město*, *Plzeňské rodinné fotoalbum*, *Sousedské vycházky*, *Pěstuj prostor* (především oprava městské plovárny), *Evropský den sousedů* a *Klub strážných andělů*.¹²⁸

Zároveň byl kladen důraz na to, aby se program zaměřil na vybrané skupiny obyvatel. Jednotlivé části programu se měly věnovat dětem, mládeži, studentům, rodinám, menšinám, seniorům a osobám, zajišťujícím veřejné služby.

Mezi akce připravené pro děti a mládež patří například *Hry VII. letní olympiády dětí a mládeže 2015*. Dále akce *Mini Plzeň 2015* nebo výstava dětských prací v Galerii Paletka. Jako akci určenou dětem lze také označit výstavu na motivy knížky Jiřího Trnky *Zahrada 2*.¹²⁹

I když byla Plzeň charakterizována jako město, které je díky Západočeské univerzitě plné vysokoškolských studentů, příliš mnoho akcí, které by se zaměřily právě na tuto skupinu mladých lidí, v programu nenajdeme. Větší prostor byl spíše pro studenty středních škol. Ti se zapojili třeba do společného projektu s městem Mons, kdy nacvičili divadelní představení. Nejviditelněji se z univerzity zapojila do projektu

¹²⁷ *Přihláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015*. s. 78-80.

¹²⁸ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojdte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 210.

¹²⁹ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Kniha druhá – přehled programu*. s. 118-119.

EHMK Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara. Bylo to prostřednictvím vlajkového projektu *Návrat Ladislava Sutnara* a dalších navazujících akcí a výstav. Fakulta se zapojila také v rámci dalších projektů, jež by se daly nazvat jako projekty vzdělávání. Fakulta organizovala kurzy Arts Managementu, které se pořádaly už od roku 2012 a byly takovým přípravným projektem na rok 2015. Kurzy byly určeny jak pro studenty, pracovníky z uměleckých oborů, tak zájemce z široké veřejnosti. Účastníci si mohli vybrat kurzy se zaměřením na manažerskou, produkční, ale i tvůrčí oblast. Další dlouhodobou akcí je pořádání *Artcampu* na téže fakultě. Jedná se o Mezinárodní letní školu umění, pořádanou v Plzni již od roku 2005. Je určena jak příznivcům umění, tak budoucím studentům fakulty jako přípravné kurzy.¹³⁰

Akcí, které návštěvníci *Evropského hlavního města kultury* mohli navštívit zadarmo, bylo poměrně dost. Lze je rozdělit do několika hlavních skupin. V první řadě se jednalo o velké kulturní akce odehrávající se často na několika místech současně nebo to byly různé průvody v centru města. Příkladem je *Slavnostní zahájení EHMK v Plzni v lednu 2015*, *Festival světla*, *Noc literatury*, *Noc kostelů*, *Obří loutky v Plzni*, *Zen Plzeň – město jako výstava* atd. Druhou skupinou byly projekty zaměřené na Evropu, jako cyklus *My a Evropa, my a svět* nebo *Dny evropského dědictví*, *Evropský den sousedů*, výstavy *Náš domov Evropa* a *Homo Urbanus Europeanus*. Zdarma mohli návštěvníci vidět některé výstavy s tématem umění Ladislava Sutnara pořádané Fakultou umění a designu. Velkou skupinou akcí bylo autorské čtení. Nejvíce se na tom podílela Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje s projektem *Meeting Literature*, jenž kromě besedy s autory a večery na dané téma se také snažil přiblížit návštěvníkům vybraných kaváren a veřejných míst to nejlepší z evropské literatury. Vybrané tituly byly na určených místech, kde si je lidé mohli číst. Do kategorie „free“ tedy bez zpoplatněného vstupu byly také některé akce pořádané společností Plzeň 2015. Nejčastěji se jednalo o workshopy,

¹³⁰ Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Knihá druhá – přehled programu*. s. 174-179.

besedy či konference. Poslední velkou skupinou jsou tzv. komunitní akce, pod níž spadají projekty sekcí *Pěstuj prostor*, *K světu* nebo *Městské plovárny*.¹³¹

5.3 Udržitelné projekty

Jedním z důležitých kritérií posuzovaných při soutěži o titul EHMK 2015 bylo kritérium udržitelnosti. Projekty, které by měly překročit rok 2015 a pokračovat i v budoucnu, se označují jako tzv. „Projekty 15+“. Řadí se mezi ně *WO-CO Husovka*, *Everfund*, *Plzeň – Zastávka*, *K světu*, *Papírna*, atd.¹³²

Program *Plzně – Evropského hlavního města* skončil na konci roku 2015, ale některé projekty v Plzni zůstanou i nadále. Jedná se o projekty, které se snaží prostřednictvím kultury či umění zlepšit situaci ve firmách, o environmentální projekt na záchranu včel a o projekt na podporu komunikace lidí z různých kulturních prostředí a zemí. Loosovy interiéry pak navazují na vlajkový projekt, jenž oslavoval světoznámého architekta Adolfa Loose.

Celkově se dá program udržitelných projektů představit prostřednictvím 4 hlavních pilířů, na nichž projekty stojí. Prvním z nich je Vybudovaná mezinárodní značka. Autoři projektů se budou i do budoucna snažit navázat a udržet povědomí o Plzni jako o zajímavé turistické destinaci a dynamicky se rozvíjející metropoli. Jedná se o snahu co nejvíce vytěžit z roku 2015, kdy na Plzeň byla mířena pozornost jak v tuzemských, tak zahraničních médiích. V tomto ohledu budou také spolupracovat s organizacemi cestovního ruchu Plzně – Turismus, CzechTourism a mnohými dalšími. Druhým pilířem je Nová infrastruktura v Plzni. V rámci projektu došlo k realizaci několika významných projektů, jako například opravené divadelní terasy, Relax centrum Štruncovy sady,

¹³¹ *Přehled programu červenec - září: Plzeň 2015 : Evropské hlavní město kultury*. s. 28-75.

¹³² *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. Kniha druhá – přehled programu*. s. 132-141.

Nové divadlo, Loosovy interiéry, Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara a především k vybudování kreativní zóny DEPO2015. Tento pilíř stojí na faktu, že investice do kvality městské infrastruktury zároveň zajišťují jeho další rozvoj. Po druhém pilíři stojícím na investicích na revitalizaci prostor využívaných pro kulturní a volnočasové aktivity obyvatel města Plzně přichází třetí pilíř s názvem Lidé a programoví partneři. V případě udržitelných projektů nejsou důležité jen prostory pro kulturu, ale také lidé, kteří kulturu tvoří. Desítky lidí měly možnost prostřednictvím jednotlivých projektů Plzně 2015 získat zkušenosti s realizací těchto často mezinárodních projektů. Nově nabyté zkušenosti mají být co nejvíce efektivně využity v budoucnu při tvorbě dalších kulturních projektů a tím mají být velikým příslibem pro rozvoj města do budoucna. Posledním čtvrtým pilířem jsou *Kreativní průmysly*. Podle některých studií prováděných v zemích Evropské unie tvoří kreativní průmysly nejen prostor pro další rozvoj kultury, ale také až 8 % HDP. Klíčovou roli v případě Plzně hraje Kreativní zóna DEPO2015. Je to na jedné straně zázemí pro začínající umělce, řemeslníky i kutily, ale také prostor pro začínající podnikatele zaměřující se na tvůrčí oblasti (tzv. start-ups). Aby byla zajištěna ekonomická soběstačnost prostoru je DEPO2015 otevřeno pronájmu jeho prostor pro organizátory konferencí, koncertů, menších festivalů, gastronomických akcí, promítání filmů atd.¹³³

5.3.1 KREKR

Projekt *KREKR* (=KREativitou K Rozvoji) je součástí evropské iniciativy *Creative Clash*, která probíhá v 17 evropských zemích. Do projektu se mohou zapojit firmy a státní podniky. Cílem je zlepšit vztahy na pracovišti, motivovat zaměstnance, zvýšit jejich kreativitu prostřednictvím umění. Po dobu 3 – 12 měsíců trvání projektu působí ve

¹³³ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojdte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 228.

firmě kreativní umělec, se kterým ostatní zaměstnanci pracují na zadaném projektu. Vše má vést k odstranění nedostatků, jež jsou na pracovišti. Projekt je zaměřen na čtyři hlavní oblasti – zvýšení hrdosti z práce, zvýšení loajality k firmě, zlepšení komunikace a vztahů na pracovišti, zvýšení představitosti a tvůrčích schopností. V České republice se do projektu zapojily Jazyková škola Polyglot v Plzni a Dům seniorů ve Kdyni. Tím, že se společnosti do projektu zapojí, mají možnost se propagovat jak v domácím, tak mezinárodním prostředí.¹³⁴

5.3.2 Café Europa

Využití moderních technologií k propojení lidí z několika zemí Evropy je náplní projektu *Café Europa*. Díky němu tak lidé z Plzně mohli komunikovat s lidmi z Amsterdamu, Monsu, Kaliningradu nebo Sarajeva. První setkání proběhlo v březnu 2014 v Centru Husovka, později se projekt přesunul do Kreativní zóny DEPO2015, kde bude k dalším setkáváním na dané téma probíhat i nadále. Cílem je sdílení názorů mezi lidmi z různých zemí, ale také možnost pracovat na společných projektech. Během akce neprobíhá jen diskuze, ale lidé také mají možnost podívat se prostřednictvím moderních digitálních technologií na přednášku o francouzském víně, na workshop o belgické čokoládě apod. Garantem projektu je *Mons – Evropské hlavní město kultury 2015*.¹³⁵

5.3.3 Loosovy interiéry

Jedním z projektů, se kterým se bude možné setkat po roce 2015, jsou Loosovy interiéry. I nadále bude možné navštívit tři prohlídkové trasy, jež provedou návštěvníky po čtyřech nově zpřístupněných interiérech

¹³⁴ *KREKR – Kreativitou k rozvoji*. [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/krekr>.

¹³⁵ *Café Europa*. [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/projekty/cafe-europa>.

architekta Adolfa Loose. Veřejnosti je zpřístupněn byt manželů Krausových, byt doktora Vogla, Brummelův dům a Semlerova rezidence.¹³⁶ S Loosovými interiéry se bylo možné setkat také v projektu *Sousedské procházky – Plzeň/Skryté město*.¹³⁷

5.3.4 Plzeň pro včely

Projekt *Plzeň pro včely* je ojedinělý projekt snažící se upozornit na fakt, že včely opylují téměř 40 % všech potravin, které každý den sníme, a tudíž na nich závisí náš život. V posledních letech ale počet včel prudce klesá. Cílem projektu je šířit osvětu o chovu a prospěšnosti včel. Projekt se zaměřuje na děti základních škol, pro něž autoři projektu připravili přednášky, ale i názorné ukázky. Na jedné z plzeňských škol byl založen včelařský kroužek, který měl v září 2015 celkem šest členů. Dalším cílem je podpořit chov včelstev ve městech, s čímž je možné se už dnes setkat v některých metropolích jako Londýn nebo New York. Autorem projektu je organizace Jsme částí Země, o. s.¹³⁸

Kromě zmíněného včelařského kroužku a přednášek byla vyhlášena výzva na umístění a provoz včelích úlů v areálu DEPO2015 na konci dubna 2015.¹³⁹ Tím vznikl další podprojekt *MED IN DEPO*. Jedná se o kurzy včelaření právě v prostorách DEPO2015, kde byly umístěny včelí úly. Tímto krokem se projekt *Plzeň pro včely* snaží vytvořit komunitu městských včelařů, kteří si navzájem budou předávat své zkušenosti a vypomáhat si v případě potřeby. Finance pro získání potřebného vybavení by měly přijít z podpory pro začínající včelaře od Plzeňského

¹³⁶ *Adolf Loos Plzeň*. [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.adolfoosplzen.cz/>.

¹³⁷ *Sousedské a architektonické procházky*. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/akce/sousedske-a-architektonicke-prochazky>.

¹³⁸ *Plzeň pro včely*. [online]. © 2013 Everfund. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.everfund.cz/cs/projekt/plzen-pro-vcely>.

¹³⁹ *Včely v DEPO2015*. [online]. © Plzeň 2015 o.p.s. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/aktuality-depo-ag11/vcely-v-depo2015-a91>.

kraje, kam byla žádost poslána. Sdílení drahého vybavení mezi včelaři by mělo také omezit potřebné výdaje.¹⁴⁰

S projektem *MED IN DEPO* souvisí další projekt *Zahrada 2.0*. Jedná se o projekt městské zahrady, která vznikla na betonové ploše v prostorách DEPO2015. Zahrada zde má plnit dvě hlavní funkce. Jednak má zajistit produkční funkci, tedy potravinou soběstačnost v DEPO2015 a zároveň má také důležitou komunitní funkci. Má se jednat o místo setkávání místních obyvatel při různých akcích, které se zahradou nemusí být nutně spojeny, jako například různé společenské akce, oslavy apod. Místní obyvatelé tu mají být vzděláváni v oblasti pěstování, kompostování či v již zmíněném chovu včel. Provoz zahrady je od března do listopadu, kdy si tu lidé za poplatek mohou pronajmout místo k pěstování. Provozovatelé se zde snaží o princip vertikálního pěstování, čímž se má šetřit místo i voda a celkově má dojít k funkčnímu oživení volné plochy, která je v DEPO2015.¹⁴¹

5.3.5 Everfund

Po roce 2015 bude pokračovat také internetová platforma, která má za cíl pomáhat realizovat kreativní nápady. Lidé se mohou stát přispěvateli projektu třeba tím, že půjčí svoji dodávku na převoz materiálu. Internetový portál funguje na principu crowdsourcingu, neboli sdílení zdrojů v komunitě. *Everfund* také nabízí pomoc při přípravě projektů. Mezi projekty, které již proběhly a díky *Everfundu* mohly být realizovány patří obnova vyhořelé skautské klubovny v Českém údolí v Plzni nebo renovace budovy Waldorfské školy Dobromysl.¹⁴²

¹⁴⁰ *Zahrada 2.0* [online]. [cit. 20.7.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/dlouhodobeprojekty-ag60/komunitni-zahrada-a38>.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² *Everfund.cz* [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/projekty/everfundcz>.

Do projektů 2015+ spadají také projekty *OPEN A.i.R.* a *Kreativní inkubátor*. Jejich náplně a cíle byly již výše popsány při představování Kreativní zóny DEPO2015.

Pokud shrneme, jaké programy budou v Plzni pokračovat i v následujících letech, lze obecně říci, že se jedná hlavně o projekty zaměřené na rozvoj kreativního odvětví. Nejvíce je zde zapojena Kreativní zóna DEPO2015 se svými projekty. Velký důraz je kladen na to, aby lidé přicházeli s novými, kreativními nápady, ale především, aby se je snažili uvést do praxe a pracovali s nimi dál. Udržitelné projekty mají lidem v kreativních odvětvích pomáhat rozvíjet jejich nápady.

Z představení udržitelných projektů je jasné, že největší pozornost je zaměřena na rozvoj kulturního průmyslu. Do budoucna budou pokračovat projekty, které pomáhají lidem v podnikání, snaží se jim předat informace apod. Zároveň se mezi nimi najdou i projekty zaměřené na veřejnost a veřejný prostor. Celé to směřuje k tomu, aby se v Plzni objevovali lidé s kreativními nápady a aby měli možnost je uskutečňovat. Ale i lidé, kteří nechtějí se svými nápady rovnou podnikat, budou mít možnost se realizovat, například se svými nápady na zlepšení veřejného prostoru. Udržitelné projekty mají v Plzni vytvořit místa, kde budou moci lidé kreativně tvořit.

Dále je tu ale i další okruh akcí a projektů, jež se nepočítají do udržitelných projektů, ale které budou v Plzni pokračovat i nadále. Jedná se především o jednorázové kulturní akce typu *Festival světla*, který proběhl i v roce 2016. Některé festivaly měly dlouhou tradici před rokem 2015 a budou tedy pokračovat, jedná se například o *Bonjour Plzeň!* Těmto tradičním akcím se bude věnovat jedna z následujících podkapitol.

5.4 Spolupráce s Monsem

Společně s Plzní bylo druhým *Evropským hlavním městem kultury* pro rok 2015 belgické město Mons.¹⁴³ Jedná se o hlavní město provincie Hainaut ležící ve Valonském regionu blízko hranic s Francií. Žije zde okolo 90 tisíc obyvatel. Mons je sídlem tří univerzit a mezi slavné osobnosti, které se pojí s historií města, můžeme zařadit Vincenta van Gogha, Victora Huga nebo Paula Verlaina.¹⁴⁴

Obě města navázala spolupráci a uspořádala některé společné projekty. Došlo také na prezentaci obou měst – Plzně v Monsu a Monsu v Plzni – s názvem *Tady a tam*. Do spolupráce s městem Mons se zapojili i plzeňští studenti projektem *Pilsen meets Mons*, jednalo se o divadelní představení. Dále proběhla spolupráce českých a belgických hudebních souborů s názvem *Emsemble Musiques Nouvelles*. V práci už byl zmíněn projekt *Café Europa*, díky němuž došlo na navázání komunikace mezi oběma městy. V září 2015 vystoupil v DEPO2015 DJ Alex Palmer z Monsu a pro děti a jejich rodiče probíhaly v tomto měsíci speciální workshopy pod vedením belgického studia VOUS en 3D zaměřené na výrobky z 3D tiskáren.¹⁴⁵

Netradičním projektem byla cesta Simona Wintermanse a jeho syna Samuela na kole z Monsu do Plzně pod názvem *Europe on Bike*. Touto cestou dlouhou skoro 2 000 kilometrů byla obě města kultury propojena. Putování otce a syna mohli lidé sledovat on-line, a to i během setkávání při akci *Café Europe*. Nejednalo se však o první akci tohoto druhu, Simon Wintermans už na svém kole propojil Evropská hlavní města kultury v roce 2011 - Turku ve Finsku a Tallin v Estonsku.¹⁴⁶

¹⁴³ *Mons 2015*. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.mons2015.eu/en>.

¹⁴⁴ *Mons*. Site officiel de la ville de Mons. [online]. © 2016 Réalisé en collaboration avec IMIO. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.mons.be/>.

¹⁴⁵ *Přehled programu červenec září: Plzeň 2015 : Evropské hlavní město kultury*. s. 65.

¹⁴⁶ *European Capitals of Culture on Bike*. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.europeonbike.info/>.

Mezi instituce, které napomáhaly spolupráci mezi Českou republikou a Belgií, patřil Wallonie – Bruvelles International nebo Vlámské společenství Praha, které se zúčastnilo projektu *Meeting Literature*.¹⁴⁷

5.5 Tradiční akce

Do programu *Evropského hlavního města kultury v Plzni* se zapojily projekty, jež se v Plzni objevují už několik let. Především se jedná o projekty přibližující kultury cizích zemí. V této podkapitole budou některé tradiční akce představeny a bude porovnán jejich program v minulých letech s tím, jaký proběhl v roce 2015.

Prvním z nich je Japan Fest 2015. Navazuje na *Festival japonského filmu a kultury EIGA-SAI*, v roce 2014 proběhl 7. ročník tohoto festivalu. Nejprve je nutno podotknout, že festival se kromě Plzně odehrává také v dalších městech ČR, především v Praze, Brně, Opavě či Olomouci. V Plzni se v roce 2014 festival konal od 5. do 10. února. Jednalo se hlavně o filmové projekce doplněné besedami, přednáškami o japonském divadle, hudbě, či ukázkou bojových umění.¹⁴⁸ *Japan Fest 2015* byl oproti tomu celoroční projekt, jehož jednou součástí byl i *Festival japonského filmu a kultury EIGA-SAI*. *Japan Fest* v Plzni se tak zařadil mezi další města kultury, kde tento festival japonské kultury proběhl. Vedoucí festivalu *EU Japan Fest Committee* totiž spolupracuje s *Evropskými hlavními městy kultury* již od roku 1993. V Plzni byl program podporován nadací Japan Foundation a Velvyslanectvím Japonska v ČR.¹⁴⁹ Mezi největší události festivalu patřilo vystoupení Kjótského symfonického

¹⁴⁷ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 232.

¹⁴⁸ *EIGA-SAI*. Tisková zpráva. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: http://www.eigasai.cz/2014/eigasai-2014/PLZEN-media_files/tiskova-zprava-5.pdf.

¹⁴⁹ V Plzni se představí Japonci. Chystá se Japan Fest 2015. In: *Pzen.cz* [online]. 17.2.2016 [cit. 30.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen.cz/v-plzni-se-predstavi-japonci-chysta-se-japan-fest-2015-31104/>.

orchestru, instalace test patten [n°7] Ryojiho Ikedy nebo výstava kaligrafií japonské umělkyně Shoko Kanazawy. Další současní japonští umělci se představili v rámci *Festivalu světla*. V rámci *Japan Festu* proběhly také oslavy 25. výročí partnerství mezi Plzní a japonským městem Takasaki.¹⁵⁰ Dlouhodobé působení *Japan Festu* v programech *Evropských hlavních měst kultury* naznačuje, že projekt dává prostor představení i jiných, než evropských kultur. Dá se usuzovat, že se jedná o dlouhodobý projekt, jak představit japonskou kulturu v evropských zemích. V konečném součtu se Japonsko ukázalo jako velice významný partner. Prostřednictvím spolupráce bylo uskutečněno na 30 projektů, prostředníkem pro jejich uskutečnění byl *EU Japan Fest Japan Committee* a *Česko – japonská společnost*.¹⁵¹

V roce 2015 se uskutečnil již šestý ročník tradičního multižánrového festivalu *Týden hispánské kultury*. Festival obsahoval koncerty, divadelní představení, výstavy, workshopy flamenca a argentinského tanga, vaření, autorská čtení, degustace a tradiční španělskou fiestu. Na pořádání akce se podílel španělský institut *Instituto Cervantes*.¹⁵² Svým rozsahem a nabídkou kulturního programu se Týden hispánské kultury ničím výrazně neodlišoval od předešlých ročníků. Žádné výrazné odlišení od předchozích ročníků nepřinesl ani další multižánrový festival *Bonjour Plzeň*. Festival pořádaný plzeňskou pobočkou *Alliance Francaise* nabídl taneční představení, netradiční výstavy, kino s živým hudebním doprovodem a tradiční francouzskou gastronomii.¹⁵³

Mezi tradičními plzeňskými festivaly v roce 2015 jednoznačně nejvíce dominoval *Japan Fest*, jehož program nabídl ve srovnání s předchozími ročníky mnohem více kulturních akcí. Tato skutečnost je

¹⁵⁰ *Japan Fest 2015*. [online]. [cit. 30.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/japanfest>.

¹⁵¹ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s.232.

¹⁵² Tamtéž, s. 120.

¹⁵³ Tamtéž, s. 125.

asi dána snahou Japonska investovat do propagace japonské kultury v rámci projektu *Evropské hlavní město kultury*.

5.6 Identita Plzně v programu

Jedna z výchozích myšlenek této práce byla, jakým způsobem se pracuje s identitou města při vytváření programu pro projekt, jenž má nastavena stejná pravidla pro všechny zúčastněné země z Evropy. Vystávala z toho otázka, že pokud se má město rozvíjet, nelze tak učinit na základě stejných pravidel. Pokud město Liverpool označuje projekt EHMK za jeden ze základních stimulačních faktorů, jež vedly k rozvoji města, nelze aplikovat úplně stejný postup při snaze revitalizovat jiné město ležící v jiném státu, kde žijí lidé jiné národnosti a kultury.

Jedna z důležitých charakteristik Plzně je blízkost německých hranic. Jak už bylo napsáno, v historii se v Plzni střetávala česká a německá kultura. Z toho vyplynula otázka, jak bude program EHMK zohledňovat tuto blízkost a provázanost české a německé kultury. Nejblíže má město Plzeň k oblasti Bavorska a především ke svému partnerskému městu Řezno. Smlouva o partnerství byla mezi městy podepsána už 25. září 1993. Od té doby města společně spolupracovala na některých akcích, ať už kulturních nebo se jednalo o výměnné pobyty pro děti apod. V roce 2007 bylo založeno územní sdružení *Regiopol*, spojující Západní a Jižní Čechy s Horním Rakouskem a Východním Bavorskem.¹⁵⁴ Program *Evropského hlavního města* na tuto dlouholetou spolupráci navázal projektem *Bavorské kulturní dny* v dubnu 2015. Součástí byly koncerty, promítání filmů, představení česko-německé divadelní sítě. Vyvrcholením byla akce *Květiny pro Plzeň*, společně s vystoupením 20 metrů dlouhého umělého draka chrlícího oheň

¹⁵⁴ *Partnerská města*. [online]. © 2016 Statutární město Plzeň. [cit. 5.3.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/o-meste/partnerska-mesta/partnerska-mesta-2.aspx>.

z představení *Drachenstich – Skolení draka*.¹⁵⁵ Program *Bavorských kulturních dní* navázal na dlouholetou spolupráci a tradici v pořádání společných kulturních akcí.

Mezi hlavní instituce, které se podílely na projektech s Bavorskem, patří *Cíl 3*, což je přeshraniční program Evropské unie mezi Českou republikou a Svobodným státem Bavorsko. Z tohoto programu byl financovaný projekt *regio2015*, který připravil na sto akcí s celkovým rozpočtem 777.917 €. ¹⁵⁶

Celý tento projekt začal v roce 2014 společně ve spolupráci s Centrem Bavaria Bohemia v Schönsee a městem Řezno. Mezi nejvýznamnější počiny tohoto projektu patřil *Vlak za kulturou* z Řezna do Plzně se speciálním kulturním kupé, kde po 40 týdnů společně vystupovali čeští i bavorští umělci. Další setkávání českých a bavorských umělců umožnily dva projekty spadající pod *regio2015*, a to *Místa setkávání* a *Hudební most*.¹⁵⁷

V programu EHMK byl dán veliký prostor industriální stránce města. Je to obsahem celého jednoho proudu programu s názvem *Umění a technologie*. Právě tato část se snaží vyzdvihnout industriální tvář Plzně. Na jedné straně byl kladen důraz na známé průmyslové podniky, na straně druhé vznikly i nové. Například objekt bývalé plzeňské papírny získal nový kulturní nádech a dnes je to místo, kde se konají různé kulturní a společenské akce. Poté, co se vyskytly problémy s přestavbou Světovaru, byl využit areál bývalého depa dopravních podniků. Narážíme zde na to, že budovy, dříve spojené s průmyslem, výrobou či strojírenstvím se nyní stávají kulturními objekty.

V programu byla využita i architektonická oblast Plzně. Do projektu se zařadily prohlídky zrekonstruovaných Loosových interiérů, jež budou

¹⁵⁵ *Bavorské kulturní dny 2015*. [online]. [cit. 5.4.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.cz/cs/bavorskedny>.

¹⁵⁶ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojdte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 164.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 164.

zpřístupněny veřejnosti i nadále. Největší prostor byl dán barokním památkám v celém Plzeňském kraji prostřednictvím projektu *9 týdnů baroka*. Architektura, průmysl ale i design v případě právě *Loosových interiérů* byl i využit jako místo *Sousedských procházek* a projektem *Skryté město*, kde hrála podstatnou úlohu místa spojená s plzeňskými obyvateli.

Už v úvodní charakteristice města Plzně bylo uvedeno, že město s jeho obyvateli jsou celkem nedůvěřiví k jakýmkoliv novinkám a i samotná kandidatura města na post EHMK provázely pochybnosti. Město se tento fakt snažilo změnit navázáním dialogu s obyvateli města. Jak bylo uvedeno u příkladu Liverpoolu či Glasgow, pokud se projekt měl stát úspěšným, je potřeba co nejvíce maximalizovat účast místních obyvatel už od samého počátku. Plzeňští obyvatelé dostali šanci prostřednictvím hlasování vybrat některé projekty, jež byly podpořeny a realizovány. V průběhu roku 2015 probíhaly výzkumy spokojenosti návštěvníků, které ukázaly, že většina jich byla s programem spokojena. Podle průzkumu ze září 2015, kdy byl program ve své druhé polovině, hodnotilo 86 % dotázaných návštěvníků program EHMK velice kladně známkou 1 a 2 (hodnotící škála byla od 1 - nejlepší do 5 - nejhorší). Z celkového počtu respondentů bylo 60 % lidí s trvalým pobytem v Plzni.¹⁵⁸ Podobná čísla ukazovaly průzkumy i v dalších částech roku 2015. Z těchto čísel lze těžko vyčíst, zda projekt EHMK v Plzni přijali jeho obyvatelé za svůj. Bylo zde nabídnuto několik možností, jak mohli obyvatelé projekt ovlivnit, i když ne zcela v takovém rozsahu, jako tomu bylo u Evropských hlavních měst v Anglii. Místní se mohli aktivně zúčastnit vytvoření aplikace *Skryté město*, které umožňuje prohlídku města skrze příběhy místních lidí, nebo mohli přispět svými fotografiemi do *Rodinného fotoalba*. Další možností, jak mohli Plzeňané představit své

¹⁵⁸ *Evaluace*. Tisková zpráva. [online]. © 2016 Plzeň – TURISMUS. [cit. 26.7.2016] Dostupné z: <https://www.plzen.eu/turista/b2b/statistiky-a-pruzkumy/statistiky-a-pruzkumy.aspx>

město turistům z Čech i ze zahraničí, bylo prostřednictvím *Sousedských procházek*.¹⁵⁹

Poslední dvě charakteristiky byly asi nejméně opomíjené. Jedná se o mladé lidi, potažmo vysokoškoláky a migranty. S ohledem na to, že se v Plzni nachází Západočeská univerzita s více než 12 tisíci studenty, se program na tuto skupinu nějak výrazně nezaměřoval. Nejvíce možností měli pravděpodobně studenti Fakulty umění a designu Ladislava Sutnara, jelikož vlajkový projekt *Návrat Ladislava Sutnara* se na toho designéra a návrháře zaměřil. Pro studenty ostatních fakult nebyl připraven žádný speciální program, aby se mohli programu zúčastnit jako jedna důležitá skupina žijící v Plzni. Jedinou možností bylo stát se dobrovolníkem v *Klubu strážných andělů* nebo se zapojit do některého z popsaných projektů podle vlastního vkusu.

Plzeň jako jeden z charakteristických rysů města popsala přítomnost migrantů. V programu *Evropského hlavního města kultury* se však na tuto skupinu obyvatel nijakým způsobem nezaměřila. Díky různým festivalům byla v Plzni možnost poznat cizí kultury, ale jednalo se o festivaly, které mají v Plzni většinou dlouhou tradici. Například město Košice vytvořilo během roku 2013 projekty zaměřené na integraci. Plzeň nic takového nevytvořila. I přes to, že byli migranti označeni za jednu z charakteristik města, nebyla jim věnována větší pozornost. Lze to přičíst tomu, že Plzeň, na rozdíl od Košic, nemá s migranty žádné větší problémy. Jeden ze čtyř proudů projektu sice nesl název *Tranzit a menšiny*, ale jako hlavní projekt tohoto proudu byla označena výstava Gottfrieda Lindauera.

5.7 Plzeň v roce 2016

Plzeň se s titulem *Evropské hlavního města kultury* rozloučila už v prosinci 2015. Po roce plným kulturních akcí, jež předcházely roky

¹⁵⁹ *Skryté město*. [online]. [cit. 25.7.2016]. Dostupné z: <http://www.skrytemesto.cz/>.

příprav, přichází období hodnocení a navrácení se do klidnějšího období. Tato podkapitola se bude snažit přiblížit, jak vypadá a bude vypadat rok 2016 po kulturní stránce v Plzni. Zároveň zde bude představena platforma *Treffpunkt*, která se zrodila až v průběhu konání EHMK.

Během roku 2016 proběhnou v Plzni akce, se kterými bylo možné se setkat v předešlých letech. *Festival světla* se pro rok 2016 přejmenoval na *Blik Blik*, uskutečnil se v březnu 2016 a měl by pokračovat i v dalších letech. Stejně tak i *Evropský den sousedů*, *Týdny západočeského baroka* a další. Návštěvníci Plzně i nadále mohou využívat mobilní aplikaci *Skryté město* nebo jednou měsíčně zavítat na oblíbené *sousedské procházky*. Své využití najdou i obnovené Loosovy interiéry, kde budou probíhat literární a filmové večery. Spoustu akcí nabídne i areál DEPO2015, jako například interaktivní výstavy či realizace uměleckých rezidencí. Návštěvníci se mohou zúčastnit otevřených dílen nebo konferencí (*Design Thinking Festival*, *Open Up*, *Everfund Akademie*).¹⁶⁰ Na podzim 2016 proběhne v Plzni již 3. ročník největšího festivalu pouličního umění v České republice *Pilsen Busking Fest*. Na akci vystoupí desítky pouličních umělců z celého světa, hudebníci, tanečníci nebo divadelníci. Festival bude probíhat na náměstí Republiky a v okolních ulicích.¹⁶¹ V roce 2016 nebudou chybět ani takové tradiční akce jako je *Mediterránea* nebo *Skupova Plzeň – 32. ročník Mezinárodního festivalu loutkového a alternativního divadla*.¹⁶²

Treffpunkt je Česko-bavorská kulturní platforma, jež vznikla díky úspěchům česko-bavorských projektů. *Bavorské kulturní dny* zaznamenaly v roce 2015 veliký úspěch u návštěvníků, což vyvolalo zájem navázat na podobné akce i do budoucna. Na české straně ale chyběl nějaký subjekt, mající na starosti koordinaci přeshraničních

¹⁶⁰ REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 228.

¹⁶¹ *Pilsen Busking Fest 2016*. [online]. Site by Mayhem Logboards © 2014. [cit. 26.7.2016]. Dostupné z: <http://buskingfest.cz/#top>.

kulturních aktivit s bavorským sousedem. Z tohoto důvodu společnost Plzeň 2015 vytvořila platformu *Treffpunkt*, kde mohou lidé navázat na zkušenosti, které získali při pořádání česko-bavorských kulturních aktivit. Platforma se snaží rozšiřovat síť partnerů a podporovatelů, zaměřuje se především na firmy z česko-německého pohraničí. Spolupracuje se Zastoupením Svobodného státu Bavorsko v České republice a s Česko-německým fondem budoucnosti. Vše samozřejmě navazuje na podepsané memorandum mezi bavorským a českým ministrem kultury ze 4. května 2015, které slibuje intenzivnější spolupráci přeshraniční kulturní výměny. Platforma má cíl, že v letech 2016-2019 uspořádá 7 festivalů, každý rok jeden v Plzni a jeden v Řezně. Náplní festivalů má být představení umělecké scény té sousední země. Dále bude uspořádán projekt *Platforma live*, kdy organizátoři chtějí uspořádat 8 setkání zaměřených na výměnné pobyty, networking či poradenství v přeshraničním projektovém managementu. Navíc každý rok budou uspořádány dva výjezdy do partnerského města a regionu, kterých se budou moci zúčastnit jak zástupci z široké veřejnosti, tak kulturní pracovníci. Cílem zájezdů budou kulturní akce, výstavy, umělecké veletrhy, koncerty apod. Až 95 % výše popsaných aktivit má být hrazeno z programu EU – *Evropská územní spolupráce*, kam byla podána žádost v březnu 2016. Další prostředky půjdou z Ministerstva kultury a dalších soukromých sponzorů. Všechny tyto aktivity mají přispět nejen po kulturní stránce, ale měly by pomoci navázat spolupráci v oblasti rozvoje podnikatelských vztahů mezi oběma zeměmi a také získat silné ekonomické partnerství.¹⁶³

Plzeň se v roce 2016 jistě bude snažit navázat na vzrůstající návštěvnost města z roku 2015. Podle výzkumů se v roce 2015 zvýšil

¹⁶² REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál! Plzeň - evropské hlavní město kultury*. s. 228.

¹⁶³ *Treffpunkt – Česko-Bavorská kulturní platforma*. [online]. © Plzeň 2016, zapsaný ústav. [cit. 27.7.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/dlouhodobé-projekty-ag60/treffpunkt-cesko-bavorska-kulturni-platforma-a943>.

počet nových návštěvníků Plzně ze 44 % na 61 %. Nyní, v roce 2016 zatím nedošlo k velkému propadu v návštěvnosti, právě naopak. Podle tiskových zpráv dokonce první tři měsíce roku 2016 navštívilo Plzeň o 16 % více návštěvníků, než tomu bylo v prvním čtvrtletí roku 2015. Nejedná se však jen o město Plzeň, nárůst v cestovním ruchu je věc, která se týká celé České republiky, kde je nárůst o 14 %. Představitelé Plzně mají za to, že dvě procenta navíc oproti celorepublikovému průměru Plzeň získala především díky titulu *Evropské hlavní město kultury 2015*. Přesto nejnavštěvovanějšími místy v Plzni byl v roce 2015 Plzeňský pivovar a muzeum, historické centrum a synagoga. Pivovar je dlouhodobě nejnavštěvovanější destinací, proto nelze předpokládat, že by na jeho návštěvnost měl výraznější vliv titul *Evropského hlavního města*.¹⁶⁴

¹⁶⁴ *Analýza návštěvnosti města Plzně v roce 2015*. [online]. © 2016 Plzeň – TURISMUS [cit. 28.7.2016]. Dostupné z: <https://www.plzen.eu/turista/b2b/statistiky-a-pruzkumy/statistiky-a-pruzkumy.aspx>.

6 ZÁVĚR

Tématem této diplomové práce byl projekt Evropské unie *Evropské hlavní město kultury*, který v roce 2015 už podruhé v historii zavítal do České republiky. Práce byla rozdělena na dvě hlavní části, na obecné představení projektu *Evropské hlavní město kultury* a na analýzu konkrétní realizace *Evropského hlavního města kultury* v Plzni v roce 2015.

První část práce představila historii projektu a popsala jeho vývoj až do současnosti. Projekt vznikl v roce 1985 jako nástroj posilující evropskou integraci v době, kdy hlavními tématy Evropského společenství byl obchod a ekonomika. Jak se práce snažila ukázat, dnes má projekt za cíl pomocí kultury rozvíjet evropská města. Projekt *Evropské hlavní město kultury* je koncipován tak, aby došlo k obnově měst, zároveň má projekt pozitivně působit na pocit evropské sounáležitosti.

Dále diplomová práce představila město Plzeň a některé jeho charakteristické rysy. Cílem bylo definovat identitu města Plzně a analyzovat, jak s identitou bylo zacházeno v rámci tvorby programu EHMK. Z analýzy vyplývá, že organizátoři v programu navázali především na historickou provázanost se sousedním Bavorskem, čemuž byly vyhrazeny speciální akce a je plánována další spolupráce. Na druhé straně nejmenší pozornost byla věnována vysokoškolským studentům, přestože je v Plzni Západočeská univerzita a studentů je tu dostatek.

Další část práce už se zaměřila na představení programu *Evropského hlavního města kultury* v Plzni v roce 2015. Projekty byly představeny podle dělení na hlavní čtyři proudy (*Umění a technologie, Vztahy a city, Tranzit a menšiny, Příběhy a prameny*), což byla hlavní témata projektu, dále rozpracovaná ve vlajkových projektech. Byl představen dobrovolnický program *Klub strážných andělů* jako jedna z možností, jak umožnit lidem zapojit se do projektu. V rámci nové infrastruktury byly popsány nové plzeňské stavby, jež byly místy konání

kulturních akcí a zároveň mají být významnými kulturními centry a místy s možností kreativního tvoření do budoucna. Na tomto místě nelze opomenout vznik Kreativní zóny DEPO2015, které sice vzniklo neplánovaně jako náhrada za Světovar, ale které je sídlem mnoha udržitelných projektů.

Udržitelné projekty jsou právě to, co po celém roce kulturních akcí v roce 2015 zbude a má šanci dále rozvíjet město. Řadí se mezi ně projekty vyloženě uměleckého směru, až po projekty, do kterých se mohou zapojit i lidé z širší veřejnosti. V projektech je kladen důraz na sdílení a výměnu nápadů a zkušeností.

Z celkové analýzy vyplývá, že Plzeň dobře využila některé své charakteristické prvky souhrnně označené jako identita města. Některé by si zasloužily mnohem větší pozornost (studenti, migranti). Zároveň byla naplněna kritéria Evropské unie na evropskou dimenzi a spolupráci s lidmi. Program nabídl řadu akcí, které byly atraktivní i pro zahraniční návštěvníky. V roce 2015 hostila Plzeň řadu významných mezinárodních akcí. Návštěvníci měli možnost vidět zajímavé umělce nejen ze zemí Evropské unie. Jestliže v úvodních kapitolách této práce byl popsán přínos projektu EHMK, pak lze konstatovat, že *Evropské hlavní město kultury* v Plzni v roce 2015 mělo přínos jak z pohledu Evropské unie, tak z pohledu České republiky i města Plzně.

V budoucnu jistě vzniknou práce na téma evaluace projektu EHMK v Plzni. V době zpracování této diplomové práce ještě nejsou známy závěrečné hodnotící zprávy. Projekt se snaží města Evropy rozvíjet prostřednictvím kultury. Zda se v Plzni tento záměr povedl uskutečnit, bude jasné až s odstupem několika let. Už teď je ale jasné, že se v Plzni podařilo uskutečnit řadu zajímavých projektů, které mají šanci posunout kulturní dění v Plzni. Zda budou mít dlouhodobější přesah, bude jasné až v budoucnu.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- IMLER, L. Nicole, SAKKERS, Hans. (Re)Programming Europe:European Capitals of Culture:rethinking the role of culture. *Journal of European Studies*. 2014, Vol. 44(I) 3-29. ISSN 1740-23-79.
- MÜLLEROVÁ, Magdalena (ed.). *Dobrovolníci pro kulturu: dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. 1. vyd. Praha: Česká kancelář programu Culture nákladem Institutu umění - Divadelního ústavu, 2011. s. 132. ISBN 978-80-7008-268-3.
- PALMER, Robert (2004). *European Cities and Capitals of Culture. Study Prepared for the European Commission*. [online]. European Commission. © European Union, 1995-2016. [cit.26.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/documents/ecoc/cap-part1_en.pdf.
- Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. *Kniha druhá – přehled programu*. Vydání první. Plzeň: Plzeň 2015, o.p.s., 2014. s. 184. ISBN: 978-80-905671-6-0.
- *Přehled programu červenec - září: Plzeň 2015: Evropské hlavní město kultury*. Plzeň: Plzeň 2015, o.p.s., 2015. s. 95. ISBN: 978-80-88102-03-8.
- *Příhláška města Plzně do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury 2015*. Vydalo Statutární město Plzeň, Magistrát města Plzně, 2009. s. 240. ISBN 978-80-254-5634-7.
- REIFOVÁ, Mirka, Zdeňka KUBALOVÁ, Jiří SULŽENKO, Jiří SUCHÁNEK, Milan SVOBODA a Petra VOMELOVÁ. *Otevřeno, pojďte dál!: Plzeň - evropské hlavní město kultury = Open, come inside! : Pilsen - European capital of culture*. Plzeň: Plzeň 2015, zapsaný ústav, 2016. ISBN 978-80-88102-14-4.

7.1 Internetové zdroje

- *Adolf Loos Plzeň*. [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z:<http://www.adolfloosplzen.cz/>.
- *Analýza návštěvnosti města Plzně v roce 2015*. [online]. © 2016 Plzeň – TURISMUS [cit. 28.7.2016]. Dostupné z:<https://www.plzen.eu/turista/b2b/statistiky-a-pruzkumy/statistiky-a-pruzkumy.aspx>.
- *Bavorské kulturní dny 2015*. [online]. [cit. 17.3.2015]. Dostupné z:<http://www.plzen2015.cz/cs/bavorskedny>.
- *Bonjour Plzeň!* [online]. © Alliance française de Plzeň. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z:<http://www.alliancefrancaise.cz/plzen/Bonjour-Plzen-?lang=cs>.
- *Café Europa*. [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/projekty/caffe-europa>.
- *Centrum španělské kultury a vzdělávání*. [online]. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z: <http://www.cskv.cz/>.
- *Co přinese titul Evropského hlavního města kultury Plzni a Plzeňskému regionu?* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/o-projektu/co-prinese-titul-evropskeho-hlavniho-mesta-kultury-plzni-a-plzenskemu-regionu>.
- *Čo je EHMK?* [online]. [cit. 2.3.2016]. Dostupné z:<http://www.kosice2013.sk/o-nas/co-je-ehmk/>.
- *DEPO 2015*. [online]. © Plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z:<http://www.depo2015.cz/prostory-a2>.
- *Divadlo J. K. Tylla v Plzni*. [online]. © 2015 DJKT, Divadlo J. K. Tylla, Plzeň. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z:<https://www.djkt.eu/>.
- *EIGA-SAI*. Tisková zpráva. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: http://www.eigasai.cz/2014/eigasai-2014/PLZEN-media_files/tiskova-zprava-5.pdf.

- *European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.
- *European Capitals of Culture on Bike*. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.europeonbike.info/>.
- European Parliament study on "European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects". *European Capitals of Culture*. [online]. © European Union, 1995-2016. Poslední změna: 23.2.2016 11:18 [cit. 12.3.2016]. s. 40. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.
- *Eurovision Young Dancers*. [online]. © European Broadcasting Union 2004-2016. [cit. 25.7.2016]. Dostupné z: <http://www.youngdancers.tv/page/pilsen-2015>.
- *Evaluace*. Tisková zpráva. [online]. © 2016 Plzeň – TURISMUS. [cit. 26.7.2016] Dostupné z: <https://www.plzen.eu/turista/b2b/statistiky-a-pruzkumy/statistiky-a-pruzkumy.aspx>
- *Everfund.cz* [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/projekty/everfundcz>.
- *Ex-post Evaluation of the 2013 European Capitals of Culture. Final Report of the European Commission*. [online]. © European Union, 1995-2016. Poslední změna 28.1.2016 10:27 [cit. 8.2.2016]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/documents/ecoc-2013-full-report.pdf>.
- *Galerie města Plzně*. [online]. [cit. 2.3.2016]. Dostupné z: <http://galerie-plzen.cz/>.
- *Historie města*. [online]. © 2016 [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/o-meste/historie-mesta/po-stopach-historie-mesta/>.

- *Informace o projektu Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015.* [online]. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/o-projektu>.
- *Japan Fest 2015.* [online]. [cit. 30.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/japanfest>.
- *Jiří Trnka a svět animace.* [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzen2015.cz/cs/projekty/jiri-trnka-a-svet-animace>.
- *Klub strážných andělů.* [online]. © Andělé Plzeň. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z:<http://www.andeleplzen.cz/index.php?id=klub-straznych-andelu>.
- *KREKR – Kreativitou k rozvoji.* [online]. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/krekr>.
- *Kultura.* [online]. © 2016 Statutární město Plzeň [cit. 14.2.2016]. Dostupné z:<https://www.plzen.eu/obcan/zivot-v-plzni/volny-cas/kultura/kultura.aspx>.
- *Kultura v Evropské unii.* [online]. © European Union, 1995-2016. Poslední změna: 15.2.2016. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z:http://europa.eu/pol/cult/index_cs.htm.
- *Kulturní centra.* [online]. © 2016 Statutární město Plzeň [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/zivot-v-plzni/volny-cas/kultura/kulturni-centra/kulturni-centra-2.aspx>.
- *Lochotínský amfiteátr byl slavnostně otevřen.* [online]. © 2016 Statutární město Plzeň. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzen.eu/obcan/aktuality/z-mesta/lochotinsky-amfiteatr-byl-slavnostne-otevren.aspx>.
- *Magazín OPEN A.i.R.* [online]. [cit. 20.3.2016]. Dostupný z:<https://issuu.com/openairplzen2015>.
- *Meeting Point.* [online]. [cit. 23.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzen2015.cz/cs/meetingpoint>.

- *Mons*. Site officiel de la ville de Mons. [online]. © 2016 Réalisé en collaboration avec IMIO. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.mons.be/>.
- *Mons 2015*. [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.mons2015.eu/en>.
- *Návrat Ladislava Sutnara*. [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/sutnar>.
- *Nejvíce kladené otázky*. [online]. [cit.20.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/content/nejvice-kladene-otazky>.
- *Nová scéna*. [online]. © Divadlo JKT, Divadlo J. K. Tylla, Plzeň. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/nova-scena>.
- *Centru kreativního podnikání*. [online]. © Plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/o-centru-a19>.
- *O Besedě*. [online]. © 2016 Správa informačních technologií města Plzně. [cit. 4.3.2016]. Dostupné z: <http://web.mestanska-beseda.cz/o-besede/o-besede.aspx>
- *Otevřená dílna/MARKERSPACE*. [online]. © Plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/makerspace>.
- *O programu Kreativní Evropa*. [online]. © 2016 GoodShape s.r.o. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.kreativnievropa.cz/cs/o-programu/>.
- *O programu OPEN A.i.R.* [online]. © plzeň 2015, o.p.s. [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/about-openair-a25>.
- *Partnerská města*. [online]. © 2016 Statutární město Plzeň. [cit. 5.3.2016]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/obcan/o-meste/partnerska-mesta/partnerska-mesta-2.aspx>.
- *Pilsen Busking Fest 2016*. [online]. Site by Mayhem Logboards © 2014. [cit. 26.7.2016]. Dostupné z: <http://buskingfest.cz/#top>.
- *Plzeň mění logo pro Evropské hlavní město kultury*. [online]. 1991-2016 © grafický časopis Font. [cit. 25.3.2016]. Dostupné z:

<http://www.font.cz/logo/plzen-zacne-od-zari-pouzivat-nove-logo-pro-prezentaci-jako-evropske-hlavni-mesto-kultury.html>.

- *Plzeň, o.p.s.* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z:<http://plzen2015.cz/cs/o-projektu/plzen-2015-ops>.
- *Plzeň pro včely.* [online]. © 2013 Everfund. [cit. 19.3.2016]. Dostupné z:<http://www.everfund.cz/cs/projekt/plzen-pro-vcely>.
- *Pokyny pro města kandidující na titul Evropské hlavní město kultury.* [online]. © Ministerstvo kultury [cit. 1.4.2016]. Dostupné z:http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/navod-doc633_cs.pdf.
- *Přijměte pozvání do Plzně 2015!* [online]. [cit. 3.4.2016]. Dostupné z: <http://pozvanky.plzen2015.cz/>.
- *Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport.* [online]. Rada EU, © Evropská unie, 2016. [cit.26.2.2016]. Dostupné z:<http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/eycs/>.
- *Realizační tým Plzně 2015.* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzen2015.cz/cs/o-projektu/organizatori-tym>.
- *Skryté město.* [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z:<http://www.plzen2015.cz/cs/projekty/skryte-mesto>.
- *Skryté město.* [online]. [cit. 25.7.2016]. Dostupné z: <http://www.skrytemesto.cz/>.
- *Statistiky a průzkumy.* [online]. © 2016 Plzeň – TURISMUS [cit. 31.3.2016]. Dostupné z: <https://www.plzen.eu/turista/b2b/statistiky-a-pruzkumy/statistiky-a-pruzkumy.aspx>.
- *Sousedské a architektonické procházky.* [online]. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen2015.cz/cs/akce/sousedske-a-architektonicke-prochazky>.
- ŠEBOVÁ, Miriam, DŽUBKA Peter, HUDEC Oto, URBANČÍKOVÁ Nataša. Promoting and Financing Cultural Tourism in Europe through European Capitals of Culture: A Case Study of Košice,

- European Capital of Culture 2013. *Economic Interferences*. [online]. [cit. 16.2.2016]. Dostupné z: http://www.amfiteatruconomic.ro/temp/Article_1298.pdf.
- *The Impact 08. University of Liverpool*. [online]. © University of Liverpool – a member of The Rusell Group. [cit. 22.7.2016]. Dostupné z: www.impacts08.net.
 - *Treffpunkt – Česko-Bavorská kulturní platforma*. [online]. © Plzeň 2016, zapsaný ústav. [cit. 27.7.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/dlouhodobeprojekty-ag60/treffpunkt-cesko-bavorska-kulturni-platforma-a943>.
 - VESELÁ, Dana. Kulturní fabrika Světovar definitivně končí, archiv bude. *Plzeňský deník* [online]. © VLTAVA-LABE-PRESS, a.s., 2005-2016. [cit. 17.3.2016]. Dostupné z: http://plzensky.denik.cz/zpravy_region/kulturni-fabrika-svetovar-definitivne-konci-archiv-bude-20141212.html.
 - V Plzni se představí Japonci. Chystá se Japan Fest 2015. In: *Pzen.cz* [online]. 17.2.2016 [cit. 30.3.2016]. Dostupné z: <http://plzen.cz/v-plzni-se-predstavi-japonci-chysta-se-japan-fest-2015-31104/>.
 - *Včely v DEPO2015*. [online]. © Plzeň 2015 o.p.s. [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/aktuality-depo-ag11/vcely-v-depo2015-a91>.
 - WAINWRIGHT, Oliver. Mons: it's the European capital of culture – but locals just want to go to Ikea. In: *The Guardian*. [online]. 13.1.2015 [cit. 31.3.2016]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/artanddesign/2015/jan/13/mons-belgium-european-capitals-of-culture-ikea-nail-in-the-coffin>.
 - *Zahrada 2.0* [online]. [cit. 20.7.2016]. Dostupné z: <http://www.depo2015.cz/dlouhodobeprojekty-ag60/komunitni-zahrada-a38>.

- *Západočeská galerie v Plzni*. [online]. [cit. 2.3.2016]. Dostupné z:<http://www.zpc-galerie.cz/cs>.
- *Západočeská univerzita v Plzni*. [online]. © 1991 – 2016. [cit. 14.2.2016]. Dostupné z:<http://www.zcu.cz/media/about/>.
- Zpráva z 1. kola soutěže o titul „Evropské hlavní město kultury 2015“ v České republice. *Výběr Evropského hlavního města kultury pro rok 2015 v České republice*. [online]. © 2007 Ministerstvo kultury. [cit. 13.3.2016]. Dostupné z:
http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/Preselection-report-CZ_2015_CS.pdf.
- Zpráva z 2. kola soutěže o titul „Evropské hlavní město kultury“ pro rok 2015 v České republice. *Zpráva z konečného výběru*. [online]. © 2007 Ministerstvo kultury [cit. 5.3.2016] Dostupné z:
http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/evropske-hlavni-mesto-kultury/Zprava-z-konecneho-vyberu_EHMK-2015-CZ_CS.pdf.

8 RESUMÉ

The aim of the diploma thesis is to analyze the project European Capital of Culture and the program of Pilsen – European Capital of Culture 2015.

The first part focuses on the project European Capital of Culture. The thesis describes the development of the project from its beginning until today. Two main points of the project are nowadays focusing on the European dimension and the City and Citizens.

The second part deals with introduction of the city Pilsen and project Pilsen – European Capital of Culture 2015. The thesis describes the program and then analyzed it. Attention is focused on the criteria of the European dimension and the City and Citizens. Other topics include sustainable projects, cooperation with the city of Mons or incorporation identity of the city of Pilsen in the project.

9 PŘÍLOHY

Obrázek č. 1: Logo. [cit. 25.3.2016] Zdroj:
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/images/photobank/logo_plzen_2015.jpg

Obrázek č. 2: Logo. [cit. 25.3.2016] Zdroj:
http://www.plzen2015.cz/sites/default/files/styles/image_830/public/logo_web.jpg?itok=kkI9mSZ
 V

Kulturu vytváříme společně

Obrázek č. 3: Klub strážných andělů – logo. [cit. 25.3.2016] Zdroj:
[http://3.bp.blogspot.com/-
dYx60gEwsF4/Vbeery6I4zI/AAAAAAAAABCg/5v0FqTv9RIs/s1600/Andel_Logo.jpg](http://3.bp.blogspot.com/-dYx60gEwsF4/Vbeery6I4zI/AAAAAAAAABCg/5v0FqTv9RIs/s1600/Andel_Logo.jpg).